İSLAM'IN BARIŞ ÇAĞRISI

Dr. Bilal ESEN

Yüce Allah, insanları dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştıracak ilahî bir kanun göndermek istediğinde bunun adını İslam koydu. İslam kelimesi, "barış" ve "esenlik" anlamına gelen bir kökten türemişti. Ve Rabbimiz bu din ile insanları darüsselama (barış ve esenlik yurdu cennete) çağırdı. (Yunus, 10/25.)

Kendilerine Müslüman ismi verilenlere, özel bir görev yüklendi; Allah'ın elçisi onlara örnek olacak, onlar da tüm insanlığa örnek olacaklardı. (Hac, 22/78; Bakara, 2/143.)

Çağrıya kulak verenlere, birbirleriyle her karşılaştıklarında "esselamü aleyküm" (barış ve esenlik sizin üzerinize olsun) diye söze başlamaları öğütlendi. Onların, söz ile de yetinmeyip "Ey iman edenler! Hep birden barışa girin. Sakın şeytanın peşinden gitmeyin; çünkü o, apaçık düşmanınızdır." (Bakara, 2/208.) buyruğunu hayata geçirme

leri gerekiyordu. Böylece İslam'ın mensuplarına; Rableriyle barışık, kendileriyle barışık ve çevreleriyle barışık olanlar anlamını kapsayan "Müslümanlar" ismi verildi.

Gönülleri fetheden peygamber: Hz. Muhammed (s.a.s.)

Kendilerine Müslüman ismi verilenlere, özel bir görev yüklendi; Allah'ın elçisi onlara örnek olacak, onlar da tüm insanlığa örnek olacaklardı. (Hac, 22/78; Bakara, 2/143.) Öyleyse önce elçinin vasıflarını iyi okumak gerekiyordu. Elçi olan Hz. Muhammed'in en önemli özelliği ise, âlemlere "rahmet" olarak gönderilmiş olmasıydı. (Enbiya, 21/108.)

Peygamberimiz, bulunduğu toplumda el-Emin olduğu gibi, Müslümanı da, "elinden ve dilinden emin olunan kimse" diye tanımlamıştı. (Nesai, İman, 8.) Yine o, Müslümanın, çevresine korku salan değil, dostluk ve sevgi saçan kimse olması gerektiğini bildirmişti. (Buhari, Edep, 38; Müsned, II, 400.)

Allah Rasulü yeryüzünü İslam ile buluştururken, merhametin gücüne sarıldı. O, kavgayı değil gönülleri fethetmeyi seçti. Bu hususu Yüce Allah şöyle açıklamaktadır: "Sen onlara sırf Allah'ın rahmeti sayesinde yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı kalpli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onların bağışlanmasını dile, iş hakkında onlarla istişare et, karar verince de Allah'a güven."(A!-i İmran, 3/159.)

Merhamet ve adalet peygamberinin getirdiği dinde, haksız yere bir cana kıymak bütün insanları öldürmek gibi, bir insanının hayatını kurtarmak ise bütün insanlığı kurtarmak gibiydi. (Maide, 5/32.)

"Öteki"yle barış esaslı ilişkiler

Peygamberimiz çıktığı yolda çeşitli kesimlerin engellemeleriyle de karşılaşmıştı. En

başta Mek- keli müşrikler ona türlü eziyetler çektirdiler. Rasulüllah Mekke döneminde, müşriklerle bir çatışmaya girmedi, hicreti tercih etti. Kutlu Nebi, Medine'ye vardığında farklı din mensuplarıyla barış anlaşmaları yaptı.

Mekkelilerin tehditleri hicretten sonra da bir türlü bitmek bilmiyordu. Nihayet şu ayet nazil oldu: "Saldırıya uğrayanlara, zulme maruz kaldıkları için savaş izni verildi. (Hac, 22/39.) Böylece hayatın her alanında Allah için gayret göstermenin adı olan cihat, artık kimi zaman savaş anlamına gelecekti. Çünkü varlığını sürdürebilmek ve özgürlük içerisinde yalnızca Allah'a kulluk edebilmek için bazen savaştan başka çare kalmıyordu: "Eğer Allah'ın, insanların bir kısmıyla diğer kısmını engellemesi olmasaydı, manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler-ki oralarda Allah'ın adı çokça anılır- yıkılır giderdi." (Hac, 22/40.)

İslam haklı savaşı meşru kılmakla yetinmedi; savaşın bir hukukunu ve ahlakını da vaz etti: "Size savaş açanlarla Allah uğrunda siz de savaşın; fakat aşırılığa gitmeyin!", "Herhangi bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi adaletsiz davranmaya itmesin." (Bakara, 2/190; Maide, 5/8.) Savaşta masum siviller öldürülemezdi.

Savaşa izin verilmesine rağmen, diğer topluluklara karşı savaşın değil barışın esas alınması öğütlendi. Başta zikrettiğimiz "Hep birden barışa girin" ayeti genel çerçeveyi çiziyordu. Bu yüzden Rabbimiz, onlar vazgeçtiğinde savaştan vazgeçmeyi (Bakara, 2/192.), barış yapmak istediklerinde ise barış yapmayı emretmişti. "Eğer barışa yanaşırlarsa sen de yanaş ve Allah'a güven!" (Enfal, 8/61.)

Hiçbir zararı bulunmayan ve savaştan uzak duran topluluklara saldırılmaması ve barışın kıymetinin bilinmesi gerekiyordu:

"Sizinle de kendi kavimleri ile de savaşmayı içlerine sindiremeyip (tarafsız olarak) size gelenler müstesna. Allah dileseydi onları başınıza musallat ederdi de sizinle mutlaka savaşırlardı. Artık onlar sizi bırakıp bir tarafa çekilirler de savaşmazlar ve size barış teklif ederlerse Allah size, onların aleyhine bir yola girme hakkı vermemiştir." (Nisa, 4/90.)

Müslümanlar, kendileriyle savaşmayan gayrimüslimlere iyilik de yapabilirlerdi: "Allah, din konusunda sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlarla iyi ilişkiler içinde olmanızı ve onlara adaletli davranmanızı yasaklamaz." (Mümtehine, 60/8.)

Savaşın meşru kılınış gerekçesi hakkın önündeki engelleri kaldırmak olunca, ötesine geçilmeye izin verilmedi; kimse Müslüman olmaya zorlanamazdı. Çünkü âlemlerin Rabbi: "Dinde zorlama yoktur." (Bakara, 2/256.) buyurmuştu.

Bir cana kıymak, bütün insanları öldürmek gibi

Merhamet ve adalet peygamberinin getirdiği dinde,

haksız yere bir cana kıymak bütün insanları öldürmek gibi, bir insanının hayatını kurtarmak ise bütün insanlığı kurtarmak gibiydi. (Maide, 5/32.)

Mümin, dolaylı olarak bir kardeşinin ölümüne sebep olacak eylemlere de girişmemeliydi. Nitekim Yüce Allah Hudeybiye'de yaşananlardan sonra Mekke'ye savaş açma izni vermemişti. Çünkü Mekke halkı içinde henüz tam olarak tanınmayan müminler bulunuyordu ve bir çatışma anında bunlar da zarar görebilirlerdi. (Fetih, 48/25.) Yıllar sonra Mekke'nin fethi gerçekleştirilirken de, kan dökülmemesi için Hz. Peygamber azami gayret sarf etti ve fetihten sonra "Bugün size kınamak yok." diyerek Mekkelileri affetti.

İslam'ı itibarsızlaştırma çabaları

Bugüne geldiğimizde, Müslümanların yaşadığı coğrafya, belki de tarihin en zorlu sürecinden geçmektedir. Fakirlik ve cehalet bir yana, savaşlar ve kıyımlar yaşanmaktadır. Şüphesiz, bu durumun ortaya çıkmasında harici nedenlerin rolü inkâr edilemez. Uzun yıllar süren sömürgeler ve işgaller, Müslüman coğrafyasına büyük sıkıntılar çektirmiştir. Bir kırılma yaşayan Müslümanlardan bazılarının da, yaralı hâlleriyle aşırılıklara saptıkları ve din adına yanlışlar yaptıkları görülmektedir.

"Allah, din konusunda sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlarla iyi ilişkiler içinde olmanızı ve onlara adaletli davranmanızı yasaklamaz." (Mümtehine, 60/8.)

Bu tür eylemler dinimizi terörle birlikte anmak isteyenleri sevindirmektedir. Böylece dinimize yönelik bir itibarsızlaştırma gündeme gelmektedir. Belki bu sonuç ortaya çıksın diye, birtakım art niyetli çevreler de bu eylemleri gizli-açık desteklemektedirler./

Değişik ülkelerde hiçbir yetkisi bulunmayan ve Müslüman halkların onaylarını almamış kimselerin ortaya çıkıp yargılama, ceza infazı ve savaş ilam gibi uygulamalara giriştikleri de görülmektedir ki, İslam bunları ancak meşru devletin yetkisine vermiştir.;

Bizler, Hz. Muhammed'in rahmet yüklü mesajlarını yeniden okumak ve bunlara sımsıkı sarılmak mecburiyetindeyiz. Öfkenin, kinin, aceleciliğin, vehimlerin ve cehaletin bizi esir almasına asla müsaade edemeyiz. Bilgi kirliğinin yaşandığı çağımızda, insanların çoğunun İslam hakkındaki bilgiyi, onun düşmanlarından aldıkları bir vakıadır. Birtakım zanlarla ve teyit edilmemiş bilgilerle insanları mahkûm etmede hata etmektense, iyi niyette ve müsamahada hata etmek daha iyi değil midir?

Zaman, insanlığı zulmün ve şiddetin karanlığından barış ve huzurun aydınlığına çağırma zamanıdır.

CİHANI DEĞİŞTİREN
BİR VUSLAT HİKÂYESİ

Bekir ERDEM

Yıl 10 Ocak 630 idi. Bugün kabul edilen tarihle 1 Ocak 630... Güneş başka türlü parlıyordu. Tabiatın neşesi ve sevinci inançlı gönülleri mutlulukla yıkıyordu. Kurtlar, kuşlar, her türlü mahlukat bir başka sevince uyanmıştı. Kâinat bir başka geleceğin muştusu ile sürur içindeydi. Müslümanların kalbinin attığı yer; Mekke fethedilecekti. Müslüman gönüller özlem ve gururla dopdolu... Cihana damgasını vuracak bir vuslat gerçekleşiyordu.

Mekke... Âlemlere rahmet olarak gönderilen sevgili peygamberimizin dünyayı teşrif buyurduğu, çocukluk ve gençlik yıllarını geçirdiği, onun ve Müslümanların türlü işkencelere maruz kaldığı şehir... Hz. Âdem'den itibaren İslam'ın merkezi Kâbe'ye bağrını açan şehir... Yeryüzünün bu en şerefli ve faziletli şehri, 630 yılına yaklaşırken, hâlâ müşriklerin elinde bulunuyordu ve Kâbe'nin içi bina ediliş gayesinin tam aksine putlarla doluydu.

Müslümanların kalp ve vicdanlarını derinden sızlatan bu durumun bir an önce ortadan kaldırılması gerekiyordu. Allah Rasulü beraber yaşadıkları buhranlı yıllardan ve hicretten sonra, Mekke'nin fethi için Mevla'dan gelecek ilahî işareti bekliyordu.

Peygamberimiz ve sahabenin hicretinden sonra Mekkeliler yine boş durmadılar. Efendimiz ve Müslümanları yok etmek için uğraştılar; Bedir'de, Uhut'ta, Hendek'te hezimete uğramaları, müşrikleri bir yandan korkutmuş, diğer yandan daha da öfkelendirmişti. Sonra Hudeybiye Antlaşması'yla ortalık sakinleşir gibi oldu. On yıl süreyle iki taraf birbirine saldırmayacaktı.

Ancak müşriklerin azgınlıkları birkaç ay geçmeden yine başlamış, Mekke'nin fethi kaçınılmaz hâle gelmişti. Hele müşriklerin himayesindeki Beni Bekr kabilesinin bir provokasyon sonucu Müslüman olan Huzaa kabilesine saldırması, işin tuzu biberi oldu. Ani bir baskında yirmi üç kişi şehit edildi. Kureyş müşrikleri, bu olayı tahrik ve teşvik etmişlerdi. Peygamberimiz tarafından bilinmesinden ise endişe duymuşlardı. Rasul-i Ekrem, müşriklere ültimatom mahiyetinde bir yazı gönderince telaşlandılar ve Ebu Süfyan'ı arabulucu olarak gönderdiler. Ancak Ebu Süfyan bir sonuç alamadı.

Daha sonra Mekke'den gelen bir heyet, Rasulüllah'a daha önce fiilen bozdukları antlaşmayı resmen feshettiklerini söyledi. Bu, Müslümanları Mekke'nin Fethi'ne davet demekti. Sonradan müşriklerin akılları başlarına geldiyse de iş işten geçmiş, sözleşme ortadan kalkmıştı.

Efendimiz büyük bir gizlilik içinde hareket ediyordu. Mekkeliler en küçük bir haber dahi alamamışlardı. Bu şartlar altında Mekke yakınlarına gelince, gece vakti bir anda on bin ateş yakıldı. Göz kamaştıran bu manzara

Mekke artık fethedilmişti. Yüzlerde ve gönüllerde sevinç vardı. Şehirde müstesna bir bayram havası hâkimdi.

Mekke'yi aydınlattı. Müşriklere ise korku ve dehşet verdi... Ebu Süfyan tekrar devreye girdi. İki cihan perverinden aman diledi. Bunun üzerine sevgili Peygamberimiz, Mescid-i Haram'ın, Kâbe'nin ve Ebu Süfyan'ın evine sığınanlarla, kendi evinden çıkmayanlara dokunulmayacağı garantisini verdi. Fetih ordusu, Ebu Süfyan'ın önünden, azamet ve gururla geçiyordu.

Telaşlanan Ebu Süfyan, süratle Mekke'ye vardı. Müslüman olduğunu açıkladı; "Ey Kureyşliler! Muhammed karşı koyamayacağınız kadar büyük bir orduyla gelmiş bulunuyor! Müslüman olunuz da selamete eriniz!" dedi. Mekkeliler hiç beklemedikleri bir anda on bin kişilik sahabe ordusunu karşılarında görünce neye uğradıklarını şaşırdılar.

Peygamberimiz devesi Kasva'nın üzerinde, kendisine bu mübarek ve muazzam günü gösteren Cenab-ı Hakk'a şükrediyordu. Mekke'ye girmek için dört kola ayırdığı ordusuna ve kumandanlara şu emri verdi: "Size karşı konulup saldırılmadıkça, hiç kimseyle çarpışmaya girmeyeceksiniz, kimseyi öldürmeyeceksiniz!"

Muhacirler ve Ensarın etrafını sardığı Rasulüllah Mescid-i Haram'a girdi. Kâbe'nin içinde ve etrafında üç yüz altmış put bulunuyordu. Elindeki yay ile bunlara bir bir dokunuyor ve şöyle diyordu: "Hak geldi, batıl yok olup gitti. Zaten batıl her zaman yok olmaya mahkûmdur." Müslümanlar da akın akın kutsal mabede doğru aktılar. Rasul-i Kibriya tekbir getirince, Müslümanlar da hep bir ağızdan "Allahü Ekber! Allahü Ekber!" diyerek Mekke ufuklarını çınlattılar.

Bu arada öğle namazı vakti girmişti. Nebiyy-i Ekrem'in emriyle Hz. Bilal, Kâbe'nin üzerine çıkarak ezan okumaya başladı. İmanlı gönüllerde sevinç, imansız gönüllerde ise üzüntü ve yıkılış vardı. Rasul-i Kibriya Efendimiz, umumî af ilan ettikten sonra, Safa tepesine çıkıp orada Kureyşlilerin biatını kabul etti.

Mekke artık fethedilmişti. Yüzlerde ve gönüllerde sevinç vardı. Şehirde müstesna bir bayram havası hâkimdi. Peygamber Efendimiz, Kâbe ve Mekke'nin içini putlardan temizlediği gibi, şehrin etrafındakileri yok etmek için komutanlarını gönderdi.

Mekke'ye girildikten sonra yaşanan önemli olaylardan biri, Efendimiz'in kalpleri fethetmesidir. Bir diğer önemli sonuç ise, asırlar öncesinden, eşitlik, insan hakları ve özgürlük, faizin haram olması, kan davasının kaldırılması, nesebin önemli olduğu gibi hususların ilan edilmesiydi. Bu açıklamalar Veda Haccı hutbesinde en veciz şeklini buldu. Böylelikle tarih değiştiren bir vuslat gerçekleşti...

HİÇBİR STRATEJİ, MÜSLÜMAN KANININ DÖKÜLMESİNİ ÖNLEMEKTEN DAHA DEĞERLİ DEĞİLDİR

Dünya İslam Mezhepleri Yakınlaştırma Birliği tarafından Tahran'da düzenlenen ve 'İslam Dünyasında Mevcut Krizler' temasıyla gerçekleşen konferansta konuşan Diyanet işleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez, İslam dünyasında yaşanan mezhep çatışmalarına son verilmesi için çağında bulundu. İslam coğrafyasında yaşanan sorunlara hiçbir müminin sessiz kalmaması gerektiğini belirten Görmez yaptığı konuşmada, "Hiçbir strateji, Müslüman kanının dökülmesini önlemekten daha değerli değildir. Hiçbir siyaset, Müslümanların parçalara ayrılarak birbirini katletmesini önlemekten daha önemli değildir." dedi.

Başkan Görmez konuşmasına şöyle devam etti: "Bu buluşmamız bir tefekkür ve tedebbür buluşmasıdır. Bugün ümmetin ocağına ateşin düştüğü, ümmetin diyarında ateşin yükseldiği bir dönemde kardeşlik, ahlak ve hukukumuzu konuşmak, ümmet olma şuurumuzu sorgulamak, vahdeti ve kardeşliği yeniden tesis etmek için bir araya gelmiş bulunuyoruz. Bölgemizde yaşananlara hiçbir mümin vicdan sessiz kalamaz ve kalmamalıdır.

Müslümanların izzet ve onuru tarihte hiç olmadığı kadar bugün bizzat birbirlerinin eliyle yok edilmektedir

Bugün İslam dini ve İslam âleminin, tarihin belki de en zor süreçlerinden birini yaşamakta olduğunu ifade eden Başkan Görmez, "Öyle ki bugün Irak'ta, Suriye'de, Libya'da, Yemen'de, Nijerya'da ve İslam coğrafyasının diğer köşelerinde çatışmaların, Allahüekber nidalarıyla intihar saldırılarının, masum kız çocuklarını kaçırmaların, camileri bombalamaların, kutsal mekânları tahrip etmelerin sonunun nasıl olabileceğini tahmin edememekteyiz. Müslümanlann kanı akmaya devam etmekte; Müslümanların izzet ve onuru tarihte hiç olmadığı kadar, bugün bizzat birbirlerinin eliyle yok edilmektedir. Milyonlarca insan yerinden, yurdundan, evinden, barkından, hayatından olmaktadır. Yaşanan kaos ortamı, bütün dünyada İslam ve Müslüman algısını tahrip etmektedir. Tüm dünyada Müslümanların başı hüzünle öne eğilmekte, İslam dininin temsilcileri korku, dışlanma ve şiddet tehdidi altında yaşam mücadelesi vermektedir. Bugün İslamofobiyi oluşturmak isteyen endüstri, İslam dünyasındaki çatışmaları ve yaşanan manzaraları gösterip Müslümanlar aleyhine acımasız bir propaganda yapmaktadır. Bu müşerref dini, korku dini olarak lanse etmekte, birbirinin canına, malına, ırzına kasteden Müslümanlar arasındaki fitne ateşini körüklemektedir. Bugün bizler -ey âlimler- tefekküre, derinden düşünmeye ve mütalaa etmeye muhtacız. Zira bugün maalesef İslam'ın cahil müntesiplerinin, her türlü iman, akıl ve hikmetten uzak terör şebekelerinin, Sevgili Peygamberimizin mübarek ismini sözde bayraklarına nakşederek, Din-i Mübin-i İslam'a verdiği zarar, azılı düşmanların verdiği zararı fersah fersah geçmiş bulunmaktadır." dedi.

İslam topraklarını kan gölüne çeviren çatışmaların, dinin aslından ya da mezhep farklılıklarından kaynaklandığı söylenemez Evet, bizler muhasebeye muhtacız. Zira kin, öfke, ihtiras ve intikam yüklü ölümcül kimlikler, kendilerini mezhep görüntüsü altında meşrulaştırmaya çalışmaktadır ve biz bunlar olurken ne yapmaktaydık, neyi anlatamadık, nerede hata yaptık, kendimize sormak zorundayız. Bu bir vahdet buluşmasıdır. Vahdet; kardeşlik, dostluk, sevgi, dayanışmadır. Birlikte yaşama, paylaşma, ortak değerlere sahip olma, ortak ideallere yönelmedir. Tevhidin sancağı altında toplanma, Allah'ın dini yolunda her türlü dünyevi menfaati bir kenara bırakmadır. İslam dünyasından barut kokusu yükselirken acımız, derdimiz, duamız ortak olmalıdır. İslam ümmetinin yeşerttiği mümtaz medeniyetleri, bu medeniyetlerin ortaya koyduğu büyük tecrübeleri yok sayarak yol alamayız. Bütün bu müktesebatı dışlayan, ümmetin vahdetine aykırı yorum ve dayatmalar içeren, şiddet ve zorbalık öngören nevzuhur dinî akımlara karşı hep birlikte mücadele etmek zorundayız. Hiçbir strateji

Müslüman kanının dökülmesini önlemekten daha değerli değildir. Hiçbir siyaset, Müslümanların parçalara ayrılarak birbirini katletmesini önlemekten daha önemli değildir. Vahdete muhtacız. Zira vasat ümmet olma özelliğimizi yitirdik, yeryüzünün bütün muhtaçlarından, mazlumlarından sorumlu olduğumuzu unuttuk. Bu yoldan sapmaları uygun görecek miyiz?" şeklinde konuştu.

Akan kanın Sünnisi Şiisi olmaz, akan kan kardeş kanıdır "Bu bir davet buluşmasıdır." Diyen Başkan Görmez konuşmasına şöyle devam etti: "Müslümanların vahdetini, uhuvvetini ve maslahatını ön planda tutmak ve bu uğurda her türlü riski alarak hakkı, hakikati, ada-^ leti ve ahlakı savunmak âlimin tavrı olmalıdır. Bizler bu dinin şiarını üstünde taşıyan ilim insanları olarak maalesef, Hac menasikini ifa ederken karınca öldürmenin hükmünü' uzun uzun izah ettik ama masum insanları katletmenin haramlığını ve 'Bir insanı haksız yere öldürmenin, bütün insanlığı öldürmek olduğunu' haykırmayı ihmal ettik. Asırlardır süren ihtilafları sürekli gündemde tutarak huzura kavuşamayız. Çevremizdeki ateş çemberi her geçen gün büyürken, birbirimizi suçlamakla, eksik ve hata aramakla meşgul olduğumuz sürece onu söndürenleyiz. Gün gelip bu ateşin içinde birlikte kavrulmadan, ümmetin umudunun beraberimizde küle dönüşmesini beklemeden, ateşi söndürmek için bugünden tezi yok harekete geçmeliyiz. Yetmedi mi bunca akan kan, yetmedi mi bunca işkence ve musibetler! Siyonizmin, emperyalizmin kıskacında bunca aşağılanma yetmedi mi? Çıkalım salonlarımızdan, çıkalım havzalarımızdan, çıkalım camilerimizden, tekkelerimizden, Hüseyniyelerimizden. Kalemlerimizi, zihinlerimizi, kalplerimizi, gönüllerimizi devreye sokalım. Sesimizi ve çığlıklarımızı yükseltelim. Ümmetin ocağı yanıyor. Ümmetin diyarında ateşler yükseliyor. Bu fitneyi söndürmemiz gerekiyor. Akan kan Müslüman kanı! Dökülen kan Müslüman kanı olduktan sonra, Sünni olmuş Şii olmuş ne farkeder? Kanın Sünnisi Şiisi olur mu? Kardeş kanına göz yumulur mu? Hangi akıl, hangi delil, hangi gerekçe bunu haklı gösterebilir?

Bunda bizim hiç mi kusurumuz yok? Ey âlimler! Bu kin ve nefret eken konuşmalara, bu ötekileştiren hezeyanlara karşı bizler ne yaptık?"

Tarihte Endülüs ve Maveraünnehir medeniyetlerini kaybettik, şimdi de Şam, Bağdat ve Yemen medeniyetlerini kaybediyoruz

Sekiz asırdır Batı'yı aydınlatan Endülüs İslam medeniyetini, Doğuyu aydınlatan Maveraünnehir Medeniyetini, Afrika'yı imar eden İslam medeniyetlerini kaybettiğimizi, şimdi de Şam-ı Şerifte, Selam yurdu Bağdat'ta, Hikmet beldesi Sana'daki medeniyetlerimizi kaybetmek üzere olduğumuzu belirten Başkan Görmez şöyle dedi: "Bugün, bigâne olamayacağımız tek bir konumuz vardır. O da akan kanı durdurmak, Müslümanları birbirleriyle karşı karşıya getiren komplolara karşı durmak, içimizden ve dışımızdan beslenen her türden dâhili ve harici fitne uzantılarıyla savaşmak ve ümmeti halasa çıkarmaktır. Davete muhtacız. Zira rahmet ve merhamette buluşmadıkça, selam ve eman yurtlarını tarihte sahip oldukları huzura kavuşturanlayız. Kendi evimizde, İslam coğrafyasında barışı sağlayamazsak, dünyada barış ve adaleti temin edemeyiz. Bu bir uhuvvet buluşmasıdır.

devamı 18. sayfada

Ailede Değişmeyen Bir Değer: nezaket

"İyi" olma yolunda incelik sahibi olmak, bir eğitim ve emek ister. Bu yüzden ilk muallim olan anne ve babalar, nezaket sahibi nesil yetiştirmede sorumludur

Efendim kızım" dedi kadın ı kısık bir sesle telefonda... Kızı boyama defterinin nerede olduğunu soruyordu annesine. Annesi aynı kısık sesle cevap verdi telefonda ve tarif etti yerini. Hayret, etrafta rahatsız edecek bir kalabalık da olamamasına rağmen, zor duyulabilir bir ses tonuyla telefonda konuştu kadın. Sebebi sorulunca şöyle cevap verdi: "Çocuklarım evde de bu ses tonuna alışıklar, daha yüksek sesle konuşursam endişelenebilirler. Biz evde eşimle de bu ses tonunda konuşuyoruz. Başka türlü çocuklarımıza incelikleri nasıl öğretebiliriz ki?" Güzel bir soru, güzel bir davranış biçimi. Giderekartan kavga, gürültü, şiddet ortamında kısık sesle konuşmayı tercih eden ebeveynler görmek sevindirici. Daha ses tonumuzdan iletişimin başladığına dikkat çeken

Hz. Lokman'ın evladına "alçak sesle konuş." nasihatinde olduğu gibi. (Lokman, 31/19.)

"Evladım elimde alışveriş poşetlerim var, karşıdan karşıya geçmeme yardım eder misin?» diye bir lise öğrencisine sordu yaşlı kadın. «Elbette» cevabını alınca sevindi. Birlikte karşıdan karşıya geçtiler akan trafik içinde telaşla. "Sağol evladım Allah razı olsun" dedi yaşlı kadın gülümseyerek. "Sorun değil teyze" diyerek arkasını dönüp gitti genç liseli delikanlı. Kadın aldığı cevabın etkisiyle şaşkın ama karşıya geçebilmekten de memnun. Allah razı olsun duasının karşılığının, nice zamandır "not a problem/ sorun yok" olduğunu öğrenmiş oldu elbette. Bu da bir başka an işte, şehir hayatından. Şükür, yardım çağrısına kulak vermiş bir genç diyoruz içimizden. Ancak kullandığı dil, çoktan «senden de» diyemeyecek kadar din dilinden ve nezaketten uzak!

"Ahlakın yanına nezaketi, maneviyatın yanına samimiyeti koymamız gerek, öyle daha güzel olacak" diyor yazar İbrahim Tenekeci. O hâlde nezaket güzel ahlakın görünür, hissedilir önemli bir işaretidir. Güzel bir huy olan nezaket, insan tanımada geçerli ve önemli bir ölçümüzdür.

Nezaket, bir zayıflık belirtisi de değildir. "Beden-ruh" arasında şekil bulan insanoğlunda duyguların, düşüncelerin, davranışların kötülükten arınmışlık ve duruluk ifadesidir, ince ve zarif insandan, kötülük umulmaz olur. Ne de olsa uygun dış görünüm ya da giysiler, insana bir kapıdan geçmeyi sağlayabilir. Ancak, bilgi ve görgü, kapının ardındaki dünyaya ait olmayı sağlayacak ve devamlılık getirecektir. O hâlde tüm ilişkilerde nezaket, bozulmayı, kırılmayı önleyip, devamlılık ve sağlamlık getiren bir özelliktir.

Bu ahlaka sahip kişilerin oluşturduğu aileler, huzurun ve mutluluğun doğal rüzgârında varlık bulur ve topluma da örnek olurlar; birbirini dikkate alıp, bir amaç etrafında toplanabilmeyi sağlayan bir uzlaşı zemini oluşturabilir, kopmayan ve değişmeyen değerleri bir bir inşa edebilirler. İslam dünyası da böylesi aileler sayesinde tevhide dayalı bu değişmeyen değerler ışığında, yaşamı tecrübe etmekte ve var olmaya, yol bulmaya devam edebilmektedir.

Yaşam tecrübesinde aile, insanın birbirini var ettiği ilk toplumsal birlik olarak, "şefkatin, saygının, nezaketin" öğrenildiği, hücrelere kaydedildiği yerdir. Aile, her şeyin aslına uygun olduğu, tevhidin solunduğu, hakikatin yaşandığı bir kurum olarak, saygı, sevgi, incelik tohumlarını ekerken yüreklere, insanı hayata hazırlamakta, sorunlara karşı güçlendirip kıyam ettirmektedir. Aile içinde yaşama dair ne varsa biriktirilirken bir yandan, aile üyeleri de önce birbirlerini görmekte ve dikkate alıp varlıklarına var olmaya devam etmelerine özen göstermektedirler.

O hâlde kulun ne Rabbi olan ilişkisinde ne de toplumsal hayatta iyi bir yer edinmesi ve iyi bilinmesi rastlantı değildir, "iyi" olma yolunda incelik sahibi olmak, bir eğitim ve emek ister. Bu yüzden ilk muallim olan anne ve babalar, nezaket sahibi nesil yetiştirmede sorumludur. Çocuğun hamurundaki incelik ve nezaket mayası, önce ailesinde tutmalıdır.

Günlük hayatımızda yolda yürürken, sırada beklerken, alışveriş yaparken, evde bir sofra başında ailece toplanmışken, akraba ziyaretinde ve bayram tebriğinde iken, komşunun hâl hatrını sorarken, selam verirken konuşanı saygıyla dinlemek, insanları zor durumda bırakmaktan kaçınmak, ihtiyacı olana onuruna zarar vermeden yardım etmek, az-

lıklarıyla alay etmemek, kırmamak, dökmemek, üzmemek... Hepsi bir nezaket işçiliğidir ve topluma ferahlık veren, yüzleri gülümseten, kalpleri diri tutan ve onaran bir inceliktir. "Ey iman edenler (rastgele) peygamberin evlerine girmeyin..." (Ahzap, 33/53.) ayet-i kerimesi misafirlikte ölçüye, nezakete başka bir açıdan dikkat çekmektedir. Daha bir çocukken aldığımız misafir olma ve misafir karşılama adabından örnek vereceksek "müsait misiniz?" sorusuna aldığımız "buyurun gelin" cevabıyla varırız dostlarımızın kapısına. O anda bize uzatılan terlikler, eve güzelce buyur edilmenin bir göstergesidir. Hatırlar sorulsa da cevaplar sabırla beklenir muhataptan. Dualar karşılıklı edilir, kalpler ısınır, tatlı bir muhabbet devşirilir sunulan çaylar arasında, ikramlar tatlı bir ısrar ile sunulurken edilmesini istemek de kabalık kabul edilir yaşımız kaç olsa da.

"Yumuşak huydan yoksun olan, iyilikten de yoksun olur." (Müslim, Birr, 23.)

Kâinatın Efendisi (s.a.s.), ümmetine: "Allah Refiktir, bütün işlerde rıfkı sever. (Buhari, İstita- be, 4.)" demiştir. Yumuşak huylu bir tabiat, insana Rabbin rızasını alacak işleri yapabilecek bir yetenek de sağlamaktadır. "Yumuşak huydan yoksun olan, iyilikten de yoksun olur." (Müslim, Birr, 23.) derken de ümmetine iyi olmanın yolunu tarif etmiştir elbette. Nezaket hâl dilidir. Ne

zaket, çocukken hücrelerine işlemediyse kolay kolay öğrenilmez. Bu ölçülülüğü öğrenmesini beklemekle ömürler boşa geçirilir. O hâlde aile, saygının, sevginin, merhametin ve nezaketin yaşanıp, tohumlarının atıldığı bir bahçedir ve öyle olmaya da devam etmelidir.

...Nezaket, öncelikle bir saygı, sevgi, dikkat, özen, duyarlılık, sorumluluk, mesafe sarmalıdır ve insan ilişkilerinde mesafe ihtiyacı önemlidir. Çünkü adab-ı muaşeret önce bir mesafe meselesidir. Mesafeye göre ilişkiler şekillenir, duygu düşünce iletilir ve karşılanır, insan da kendini buna göre iyi ya da kötü hisseder. Nezaketli insan, nerede nasıl duracağını bilen, bulunduğu mesâfeden "ne yaparsam, karşımdaki ne hisseder" diye düşünebilme yeteneğine sahip olandır. Bunun için, inceliği, ölçülülüğü,! hoşgörüyü ve insanj severliği içselleştirmiş olmak gerekir. Bunları! ahlakında barındıran! insan etrafında: ilişkilerinde latif bir iklim oluşturur, ezilmeden teşekkür eder, cümlelerine çekinmeden! lütfenler ekler...

ÖFKEYLE KALKAN ZARARLA OTURUR

Dr. Şerife Nihal ZEYBEK

Karar verirken çok yönlü düşünmek, hadiseleri enine boyuna değerlendirmek, geçmişi geleceği hesaba katmak gerekir. Hele önemli kararlar verme merciindeki kişilerin kılı kırk yararcasına inceleme yapması lazımdır son sözü söylemeden önce. Çünkü karar vermek, ağır bir sorumluluk almaktır, bazen de dönüşü olmayan yollara sapmaktır... Bir anlık öfkeyle, iftiraya kanarak karar veren sonra pişman olan padişah hakkında şöyle bir masal anlatılır:

Bir zamanlar uzak bir memleketin padişahının bir tuti kuşu varmış. Ama bu tuti kuşu sıradan kuşlardan çok farklıymış. Masal bu ya, padişah tuti kuşuyla sohbet eder, ona akıl danışırmış. Bir gün tuti kuşu gezmeye gitmek için padişahtan izin istemiş. Padişah kuşa izin verecekken vezir buna karşı çıkmış ve padişaha şöyle demiş: "Kıymetli padişahım, bu kuş sizi kandırıp kaçacak. Eğer gezmeye gitmesine izin verirsen bir daha geri dönmez." Tuti kuşuna çok güvenen padişah, vezirine: "Seninle bir pazarlık yapalım; eğer tuti geri gelmezse padişahlığı sana vereceğim, yok eğer geri gelirse sen de vezirlik görevini bırakacaksın." Vezir öneriyi kabul etmiş, bu şekilde anlaşmışlar ve kuşu serbest bırakmışlar. Kuş iki gün sonra ağzında bir ağaç tohumuyla geri gelmiş. Tohumu padişaha vererek şöyle demiş: "Bu tohumları ektirirsen çok güzel meyveleri olan bir ağaç çıkar. Bu ağacın meyvesinden yiyen kişi kaç yaşında olursa olsun hemen on sekiz yaşında bir gence dönüşür." Padişah bu işe çok sevinmiş, hemen ihtiyar bir karı kocayı bahçıvan olarak tutmuş, onlara tohumu vererek ağacı büyütmeleri için görevlendirmiş. Bu arada kuşun geri dönmesiyle de vezirin görevi sona ermiş. Vezir bu durum karşısında çok sinirlenmiş.

Aradan zaman geçmiş, tutinin getirdiği tohumlardan bir ağaç büyümüş ve iki tane meyve vermiş. Bahçıvanlar onları toplamışlar, birini padişah için birini ise kendileri için ayırmışlar. Çünkü padişah onları işe alırken, "Getirdiğiniz meyvelerin yarısı sizin olacak" diye söz vermiş. Bahçıvan ve karısı ellerinde meyveyle padişaha doğru yol alırken eski vezir ile karşılaşmışlar. Eski vezir onlara nereye gittiklerini sormuş, onlar da, "Padişahın diktirdiği ağaç meyve verdi, ona meyvesini götürüyoruz." demişler. Bunun üzerine vezir, "Ben de şimdi padişahın yanına gidiyordum, verin ben götüreyim." diyerek aldığı meyveyi önce zehirlemiş ve sonra padişaha götürmüş. Vezir padişahın huzuruna çıkıp "Ey padişahım! İşte Tuti kuşunun getirdiği tohumun meyvesi, bahçıvanlar bu meyveyi size gönderdi." demiş. Padişah çok sevinmiş, "Aaa ne kadar değişik hiç böyle bir şey görmemiştim. Hemen tadına bakayım." demiş. Vezir ciddi

bir ifadeyle, "Aman padişahım bu meyve daha önce hiç görmediğimiz, bilmediğimiz bir meyve. Belki zararlı bir yanı vardır. En iyisi bunu bir deneyelim. Ondan sonra siz yiyin." demiş. Bu fikir padişahın da aklına yatmış, önce meyveden bir parça kesip köpeğe vermişler, köpek meyveyi yiyince oracıkta ölüvermiş. Vezir de zaten bunun olmasını bekliyormuş. "Ah Efendim, gördünüz mü tuti kuşunun yaptıklarını? Ona güvenmemeniz gerektiğini daha önce de söylemiştim." demiş. Padişah, eski vezirinin sözlerine inanmış ve hemen tuti kuşu öldürtmüş.

Padişah, bahçıvan karı kocanın da huzuruna getirilmesini istemiş. Onlara meyve ağacı hakkında soru soracakmış. Padişahın adamları ihtiyar karı kocayı bulmak için yola düşmüşler, bahsedilen yere gittiklerinde ihtiyarlar yerine on sekiz yaşında bir delikanlı ve genç kızla karşılaşmışlar. Onlara ihtiyar karı kocanın nerede olduklarını sormuşlar. Genç oğlan ve kız bahçıvanın kendilerinin olduğunu söylemişler, ama padişahın adamları buna inanmamış. "Padişahın bahsettiği kişiler siz olamazsınız, onlar altmış yaşlarında ihtiyar olmalılar ama siz gençsiniz." diyerek elleri boş hâlde padişahın yanına gelmişler. Padişaha durumu anlatmışlar, padişah dinledikleri karşısında çok şaşırmış ve "Hemen gidin, onları yanıma getirin!" diye emretmiş. Adamlar hızla giderek genç kızla delikanlıyı padişahın huzuruna getirmiş.

Padişah gelen gençlere, "Siz benim görevlendirdiğim bahçıvanlar değilsiniz. Nerede benim bahçıvanlarım?" diye sorunca gençler şöyle cevap vermiş: "Biz göreve başlarken meyvenin yarısı sizin olacak, yarısı benim olacak demiştiniz. Biz de o nedenle meyvenin yarısını kendimiz için ayırdık. O meyveyi yediğimiz zaman nasıl oldu biz de anlamadık ama on sekiz yaşındaki hâlimize dönüverdik. Biz sizin görevlendirdiğiniz ihtiyar karı kocayız." Padişah bu durumda olaydan iyice şüphelenmiş ayrıntılı olarak meyvenin yetiştirilmesini, kendisine getirilmesini anlatmalarını istemiş. Onlar anlatınca vezir ile karşılaştıkları ve meyveyi ona emanet ettikleri ortaya çıkmış. Bu durumda padişah durumu anlamış, "Tamam şimdi o iş anlaşıldı buradaki asıl suçlu vezirdir." diyerek hilekâr vezirini en ağır cezayı çarptırmış. Ancak olan da padişahın emektar akıl vericisi tuti kuşuna olmuş. Son pişmanlık fayda vermemiş; öfkeyle kalkan zararla oturmuş, iş işten çoktan geçmiş, giden can geri gelmemiş.

Yüce Rabbimiz Kelamullah'da bize ne diyor: "Ey iman edenler! Eğer bir fasık size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz." (Hucurat, 49/6.) İşte masalımız, tam olarak da bu ayet-i celileyi anlatıyor. Masal deyip geçmemeli, içindeki dersleri iyi kavramalı.

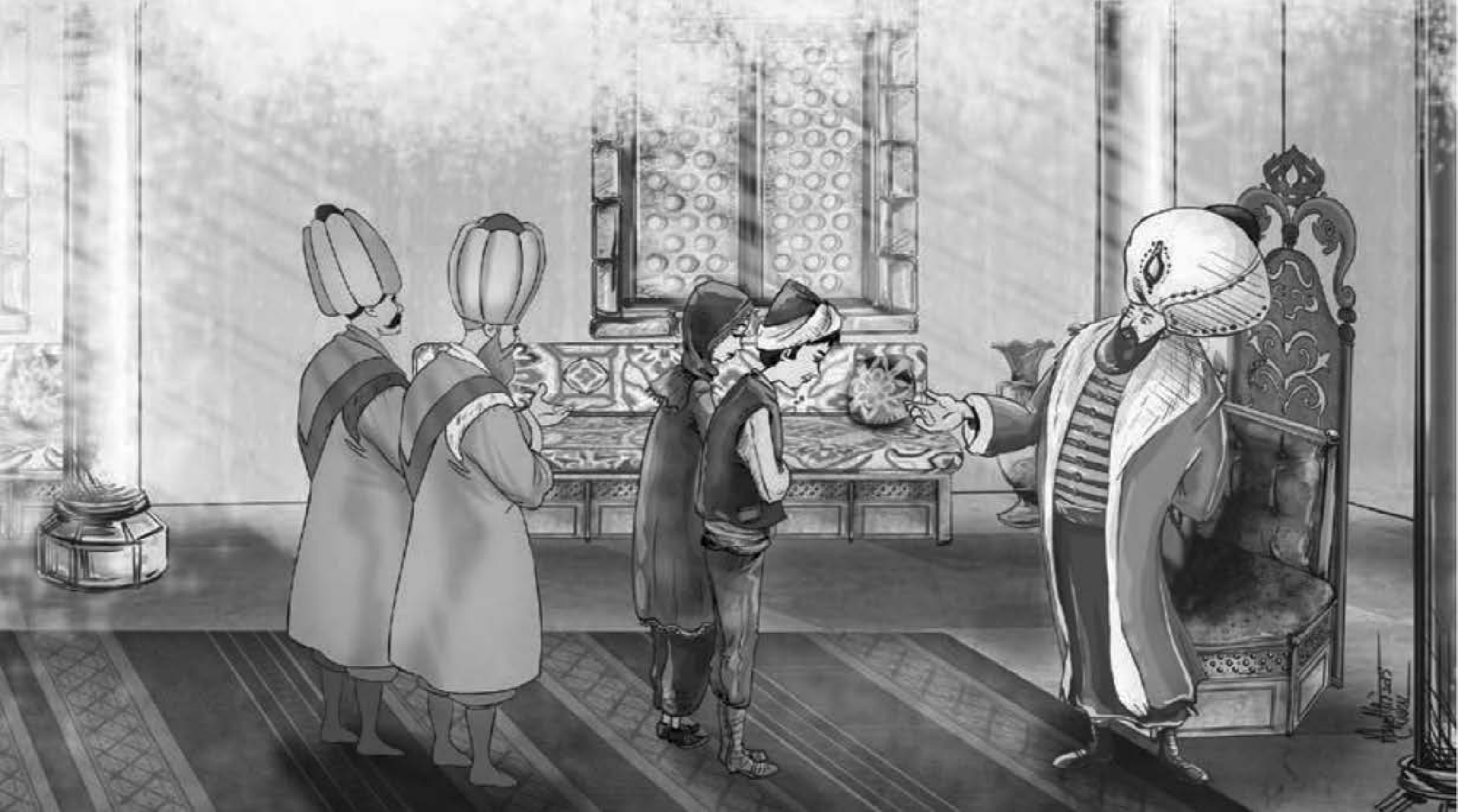

Peygamber SOFRASI

Hüseyin ARI
Din İşleri Yüksek Kurulu
Uzman Yardımcısı

Peygamber sofrası deyince, aklınıza bugünkü çok çeşitli mükellef ziyafet sofraları gelmesin. O, her ne kadar bazı sahabilerin yemek davetlerine icabet ettiğinde leziz et yemeklerinden yese de evinde genellikle tek veya iki çeşit yemeğin bulunduğu sade yer sofralarında yemeğini yerdi.

Rasul-i Ekrem bir ölçü ve ilke insanıydı. Öyle ki; onun sünneti kısaca "hayat ölçüleri ve ilkeleri" olarak tanımlanabilir. Ancak Hz. Peygamberin sofra kültürünü, yaşadığı dönem ve coğrafyadaki sofra kültüründen bağımsız düşünmek mümkün değildir. Zira o, her insan gibi kendi çağının ve coğrafyasının çocuğudur. Dolayısıyla o günkü Arabistan coğrafyasının kültüründen etkilenmemesi söz konusu değildir. Bununla birlikte Efendimiz bir beşer olarak her ne kadar içine doğduğu dünyanın kültüründen etkilen-se de bir peygamber olarak her alanda Allah'ın rızasına uygun bir vasatın gelişmesi ve vahye uygun bir kültürün oluşmasına gayret göstermiştir. Onun bu konudaki gayret ve çabasını yemek kültürünün şekillenmesinde ve sahabeye yemek adabının kazandırılmasında da görmek mümkündür. Peki Allah Rasulü'nün yemek ve sofra kültürü hakkındaki tutum ve davranışları bugün bizim için ne ifade ediyor? Onun yemek yerken ve sofrada iken ölçü ve ilkeleri nedir? Hz. Peygamber sofrada nelere dikkat ederdi? Yeme içme onun için bir zevk meselesi miydi, yoksa hayatı idame ettirmeyi sağlayan bir azık mı? Yemek konusunda seçici miydi? Sofrada sevmediği bir yemek bulunduğunda tavrı nasıldı?

Bütün bu soruların cevaplarını, Hz.

Peygamberi anlatan kitapların satır aralarında bulmak mümkün... Ama biz şimdi gelin onun sofrasına misafir olalım ve yeme içmeye bakışını anlamaya çalışalım:

Peygamber sofrası deyince, aklınıza bugünkü çok çeşitli mükellef ziyafet sofraları gelmesin. O, her ne kadar bazı sahabilerin yemek davetlerine icabet ettiğinde leziz et yemeklerinden yese de evinde genellikle tek veya iki çeşit yemeğin bulunduğu sade yer sofralarında yemeğini yerdi. Hayatının geneline hâkim olan sadelik ilkesi yemek kültürüne de yansımıştı. Zira Efendimiz, eline geçen nimeti yoksul Müslümanlarla paylaşır ve özellikle de fakir oldukları ve kalacak yerleri olmadığı için

Mescid-i Nebevi'de yatıp kalkan ehlisuffenin geçimini sağlardı. Bundan dolayı çoğu zaman elinde ve evinde fazla bir şey bulunmazdı.

Allah Rasulü yemek konusunda " özenli davranır, önüne gelen her yemeği yemez; tabiatının hoşlanmadığı ve/veya canının çekmediği yemeklerden tatmazdı. Ancak onun bu tavrı, yemeklerde kusur aradığı anlamında değildi. Çünkü onu bize anlatan ashabı, onun hayatı boyunca hiçbir yemekte kusur aramadığını, iştahı varsa yediğini, canı çekmediğinde veya hoşlanmadığında da yemediğini bize anlatmaktadır. Allah Rasulü bilmektedir ki yemekte kusur aramak, ya o yemeğin malzemesi olan nimetleri yaratanı gücendirmek ya da o yemeği yapanın gönlünü kırmak demektir ve her iki durum da hil-mi ve şükrü kendisine ölçü edinmiş bir peygamberin yapacağı iş değildir. Yemeği biraz lezzetsiz yaptığında eşini kıran ve inciten beylere Hz. Peygamber'in bu örnekliği ne çok şey ifade eder. Efendimizin sofrasındaki önemli ölçülerden biri de yenilecek yemeğin temiz ve sağlıklı olmasıydı. O, Allah Teala'nın, "Ey peygamberler! Temiz yiyeceklerden yiyiniz." buyruğuna uyarak temiz olmayan gıdalardan sakınmıştır. Yiyeceğin sadece temiz olmasıyla yetinmemiş, aynı zamanda insan sağlığına zararını da dikkate almış ve sağlığa zarar verecek gıdalardan ashabını sakındırmıştır. Hastalığından şifa bulmak üzere olan Hz. Ali'nin olgunlaşmamış hurmaları yemeye yeltendiğini gören Allah Rasulü, onu hurmaları yemekten vazgeçirmiş, arpa ve şalgam yaprağından yapılan bir yemeği yemesini tavsiye etmiştir. (Ebû Dâvûd, Tıb, ıı.) Bu olaydan da anlaşılacağı üzere belli metabolik rahatsızlıklara sahip olan insanların, sağlıklarına zarar verecek gıdalardan mümkün mertebe uzak durması nebevi ölçülere göre de uygun bir harekettir.

Bugün birçok faydaları tespit edilse de soğan ve sarımsağın Hz. Peygamber'in sofrasında yer almadığını biliyoruz. Zira o, kokusuyla vahiy meleği Cebrail'i ve insanları rahatsız eden bu tür gıdaları yemiyordu. Sözleriyle,^ hareketleriyle insanlara eziyet vermekten son derece sakınan bir peygamberin bu davranışıyla insanlara koku yoluyla bile olsa eziyet etmekten imtina ettiğini görüyoruz. Bugün biz de kötü koku bırakan her türlü yiyeceği bu kapsamda değerlendirebiliriz. Allah Rasulü'nün yeme içmesi, onun dünya hayatına bakışıyla doğrudan ilintilidir. O, dünya hayatını bir yolculuk, kendisini de bu yolculuktaki bir yolcu gibi görmüştür. Dolayısıyla onun nazarında dünya; zevklere dalınacak bir yurt ve son durak değildir. Böyle olduğu içindir ki; Efendimiz, yeme ve içmeyi bir zevk hâline getirmemiş; ibadetini ve günlük işlerini yapabilecek kadar yemek yemeyi alışkanlık hâline getirmiştir. Aynı zamanda o hayatının önemli bir kısmını oruç tutarak geçirmiş; böylelikle bir anlamda insanoğlu için, belini doğrultacak birkaç lokmanın yeterli olduğunu ifade etmiştir.

ALLAH RASULÜ BİLMEKTEDİR Kİ YEMEKTE KUSUR ARAMAK, YA O YEMEĞİN MALZEMESİ OLAN NİMETLERİ YARATANI GÜCENDİRMEK YA DA O YEMEĞİ YAPANIN GÖNLÜNÜ KIRMAK DEMEKTİR VE HER İKİ DURUM DA HİLMİ VE ŞÜKRÜ KENDİSİNE ÖLÇÜ EDİNMİŞ BİR PEYGAMBERİN YAPACAĞI İŞ DEĞİLDİR.

GENÇ KALABİLMEK

Yaşları doksan civarında ancak altmış yaşlarında gösteren bir çift varmış. Herkes onların genç gözükmelerinin sırrını merak edermiş. Bir gün merak edenler toplanıp doksan yaşındaki bu çifti ziyarete gitmiş. Delikanlı ihtiyara sormuşlar. Delikanlı ihtiyar "Size açıklayayım ancak önce bir şeyler yiyelim" demiş.

Eşine yemekten sonra sofraya bir karpuz getirmesini söylemiş. Eşi de üst kattan bir karpuz alıp getirmiş. Delikanlı ihtiyar, karpuzu beğenmeyip yenisini istemiş. Kadın gidip yine bir karpuzla gelmiş. Bizimki onu da beğenmemiş, tekrar başka bir karpuz getirmesini söylemiş. Genç nine yine bir karpuz getirmiş, ama onu da beğenmemiş. Misafirlere: "Hanım iyisini bilemedi, gelin beraber seçelim karpuzu" demiş. Tavana varınca bakmışlar ki, tek karpuz var. Genç nine hep aynı karpuzu getirmekteymiş.

Genç dede misafirlerine: "Şimdi genç kalmamın sırrını anladınız mı?" diye sormuş. Onlar da anlamadık demişler. Dede: "Karpuz tavanda bir tane idi. Eşim beni mahcup etmemek için, her seferinde başka karpuz getiriyor gibi göründü. Tavanda başka karpuz mu var, sadece bir tane demedi. O beni hiç üzmedi ben de onu üzmedim. Aile içindeki hiçbir şeyi dışarıya, yani ne kendi ailemize ne de başkalarına kesinlikle yansıtmadık. Yani birbirimizi, başkalarının önünde zor duruma hiç düşürmedik, mahcup etmedik. Böylece, ikimiz de genç kaldık" diyerek genç kalmanın sırrını açıklamış.

MISIR

Piramitlere Sığmayan Ülke

Deniz GÜNER

Misafirimiz var... Öyle bir yerden geliyor ki anlatmak için binlerce papirüse ihtiyaç duyulur. Uzun ve akıcı bir Nil gibi... Keops kadar gizemli ve görkemli... Hatşepsut gibi aykırı. Teslimiyetçi ve çilekeş Hacer gibi.

Hajeer Salah Abdullah Edebiyat anabilim dalında Türkiye burslusu olarak Ankara'ya Ka- hire'den gelmiş bir Mısırlı. Bir gönüllü elçi, bir medeniyetin sözcüsü, bir dünya insanı. "İlk başta benim hiç aklımda yoktu." diye başladı söze. "Başka bir ülkeye gideceğim hiç aklıma gelmezdi. Ailemden hiç ayrılmamıştım. Üniversiteden mezun olmadan önce Türkiye burslarını duyduk. Arkadaşlarımın hepsi başvurunca "Ben de başvurayım." dedim. Mısır'ın gelişmesi için eğitim çok önemli. Önceleri kendimi çok yeterli görüyordum. Bunu düşündüğüm zaman ise çok cahil olduğumu fark ettim. Hz. Şafii›nin dediği gibi 'öğrendikçe çok cahil olduğumu anladım. Başvurduğumda ailemin kesinlikle kabul etmeyeceğinden emindim. Annem Türk kökenli olmasına rağmen, bu kültürden uzak yaşadığı için beni göndermeye biraz korktu, endişelendi. Babam ise anneme, "Onu biz yetiştirdik zaten. Özgür bırakma zamanı geldi." dedi. Aslında o zamana kadar Mısır'da bile tek başıma dolaşmama izin vermeyen babam beni Türkiye'ye gönderdi. Şimdi ülkeme gittiğim zamanlarda bile bir yere gideceksem ya babam, ya kardeşlerim götürür beni. Türkiye'de ise bazı projeler için çok farklı şehirlere gittim. Babam aradığında bazen Gümüşhane'de, bazen Rize'de, bazen İzmir'deydim. "Çok uzak mı kızım?" diye sorar, uçakla geldiğimi öğrenince sitemkâr bir şekilde "Aferin Hajeer, uçağa da mı bindin?" diye sitemkâr bir şekilde cevap verirdi.

Ailemden uzak olmak zor, yine de bu sayede güçlü olmayı, kendi kararlarımı almayı öğrendim." İnsan uzaklardayken ne çok özler bir zamanlar yakınında olduklarını. Kimi evindeki kanepeyi, kimi çay içtiği saatleri, kimi. Hajeer neyi özlemişti Türkiye'deyken en çok acaba? Gülümseyerek, biraz çekinerek Arap aksanıyla Türkçe "Bazen Arapça konuşmayı özlüyorum. Kendi anadilimi. Sokaklarda Ümmü Gülsüm'ün sesini duymayı özledim. Biz böyle büyüdük. Babam hep Ümmü Gülsüm çalardı arabada." Ümmü Gülsüm'ün muhteşem sesi eşliğinde yine çok özlediği Nil'e daldı düşünceleri. En çok sevdiği, en rahat ettiği yerdi Nil kenarı. Antik Çağ›dan gelen bir geleneği hatırladı. Firavunlar zamanından kalan bir bayram: Vefa-i Nil. Nil'e vefa borçlarını ödemek için halk her sene nehre güzel bir genç kızı atardı ki suyu bol olsun. Hz. Ömer Mısır'ı fethedince Nil'e bir mektup yazar. "İnsanların hayatlarını almak peşindeysen o zaman suyunu istemiyoruz." der ve mektubu nehre atar. Bu mektubu attıktan sonra artık Jil'in suyu hiç eksilmemiştir. "Ama Hz. Ömer bu batıl inanışı değiştirdi." diyor gururla Hajeer. Aslında mektup Nil'e değil, Mısır halkına yazılmıştı! Ancak son yüzyılda bu gelenek tekrar uygulanmaya başlanmış. Bu defa Firavunlar zamanındaki kızlara benzeyen ahşap ya da taştan yapılmış heykeller atılıyormuş Nil'e. "Bu dinî değil, kültürel bir gelenek, bir festival sadece." diyor. Başka ne vardı eskilerden kalan geleneklerden, merak etmemek ve sormamak da mümkün değildi.

"Şemmi el Nesim!" diye cevaplıyor. "Güzel Kokuları Koklamak" Bahar Bayramı gibi. Yumurtaları alıp renklendiririz bu bayramda." Tanıdık geliyor sanki yumurta boyamak, desen desen, renk renk. Gözlerimdeki şüpheye aklımdaki soru dile gelmeden cevap veriyor Hristiyanların Paskalyası. Aynı zamanlara denk geliyor zaten bizim kutladığımız bayramla. Mısırlılar zaten Kıpti'dir. İngilizce Egypt kelimesi Kıpti'den geliyor. Kıpti Hristiyan değil, Mısırlı demek. Mısır halkı sonradan Hristiyanlı-

ğı kabul etmiş, daha sonra Müslümanlığı kabul edince Hristiyanlara Kıpti denilmeye devam edilmiş. Biz sonradan Araplaşmış bir milletiz. İslam'ı seçince gelenekler dinî olarak değil ama toplumu bütünleştirici kültürel, toplumsal olarak devam etmiş. Aileler bu bayramlarda bir araya gelir, gezmelere gidilir, Firavunların yemeği olan tuzlu balık yenir."

Daha yakın zamana geliyor. "Abbasiler Mısır'a girdiklerinde bu bizim için güzel bir bayram gibiydi." diyor. Sanki Abbasiler Mısır'a girdiklerinde Hajeer de oradaymış, o zamanda yaşamış gibi anlatıyor. "Âdeta güzel bir bayramdı Abbasilerin Mısır'a geldiği gece. Ramazan ayının bir gecesiydi. Halk, bu insanları karşılamak için evlerindeki fenerleri yakarak yollara düştü. Ağırlamak istediler gelenleri, yolları aydınlansın, güçleşmesin, kolaylaşsın diye çıktılar ellerindeki fenerlerle. Fenerler yıldızlardan daha parlaktı o gece. O gecenin mirasıdır ki bugün Mısır halkı ramazanı ellerinde fenerlerle, dillerinde 'Hoş geldin' tekerlemeleriyle karşılarlar. Ben geçen sene ramazan ayında Türkiye'de yalnızdım ve bir fener çizdim kendime sosyal ortamda paylaşarak hikâyesini anlattım. Uzakta da olsa bir nevi geleneği yerine getirdim.

"Neydi Hajeer'in bu canlılığı, coşkusunun kaynağı? "Ben Hatşepsut, Ümmü Gülsüm ve Hz. Hacer gibi güçlü kadınların olduğu bir ülkenin çocuğuyum. Hatşepsut İÖ 1400'lü yıllarda 22 yıl boyunca Firavun olarak görev yapan ilk kadındır. O zamana kadar hep erkekler Firavunken kocasının ölümünden sonra oğlu büyüyene kadar Firavun olacağını ilan etmiştir. Güçlü bir kadındır ve tek tanrılı bir dine inanmıştır. Ümmü Gülsüm sadece Mısır'da değil, dünyada meşhur olan bir ses efsanesidir. Bugün Mısır'da hâlâ bir radyo kanalında sadece Ümmü Gülsüm'ün seslendirdiği şarkılar çalar. Kendimce her birinden izler taşıdığımı düşünüyorum. En çok da Hz. Hacer'le özdeşleştiririm kendimi. Ben de bir nevi göçteyim onun gibi. İnancım bana, tıpkı onun gibi teslimiyetçi ve aynı zamanda mücadeleci bir hediye sunuyor ve bu muhteşem bir şey.

Hajeer, Türk kadınını Mısırlı bir kadından pek de farklı görmüyordu. "Bizde de kadın güçlüdür. Ailenin temelidir. Biz "ailenin temel sütunu" deriz. Ailesi için kendini feda edebilir. Vefakârdır. Bunun için kendi hayatını hiçe saymış pek çok kadın gördüm. Son zamanlarda erkekler kadınlarla daha çok anlaşarak, sorumlulukları paylaşarak yaşamaya başladılar. İkisi de çalışmalı, evi ikisi kurmalı bana göre. Artık tek tarafın üstünlüğünden ziyade eşitlik var. Eğitim konusunda da fark kalmadı.

Üniversiteye gitmeyen kız sayısı artık çok az. Bizde eğitim paralı değil zaten. Ev ve iş hayatını birlikte başarıyla sürdüren pek çok kadın var. Benim anneannem çok saygın ve güçlü bir kadındır. Zor zamanlarda herkes ondan öğüt bekler ve tavsiyeleri mutlaka dinlenir. Hatta zor zamanlarda erkeklerden çok kadınlara danışılır. Kadın "sırrın sahibidir." Evin sırrı kadındadır. Herkesin sırrı annededir. Kadın derinliklidir ve bir kadının yüzüne baktığınızda neler çektiğini görebilirsiniz. Söylenmeyen, yansıtılmayan her sır derin bir çizgi olmuştur yüzde. Biz savaş da yaşadık, kıtlık da. Çok refah seviyesinde yaşayan bir halk değiliz. İşte bütün bunların hikâyesi o kadınların yüzünde okunabilir.

"Bu kadim ülkeye bir gün yolumuz düşerse...

"Firavunlardan kalan eserler ise sizi tarihe götürür. Nil Nehri gezisi mutlaka yapılmalı. 3 gün süren Akdeniz'den başlayan bu gezi, Mısır'ın güneyinde biter. Mısır hem Asya, hem Afrika kıtasında bulunur. Burada Süveyş Kanalı önem kazanır. Hurghada, Sharm el Sheikh ve Kızıldeniz mercanları Mısır'ın en güzel tarafı bütün dinlerin sığdığı bir ülke olmasıdır. Mısır'da Müslüman, Yahudi, Hristiyan minarelerini bir arada görebilirsiniz. Tıpkı Mardin ve Hatay'daki gibi. 25 Ocak 2011 Devrimi'nde radikal unsurlar kiliseye zarar veremesinler diye Müslümanlar kiliselerin etrafında bir zincir oluşturarak kiliseleri korumuştur. Mısır işte budur!"- Hajeer'in Mısır'ı buydu işte. Bir zamanlar Osmanlı eyaleti de olan o güzel ülke yükselen piramitleri, salınan Nil'i ile bir turizm ülkesi; Dr. Jivago'yla tanıdığımız Ömer Şerif'i, Nobel'i kazanan değil de, Nobel'in kendisini kazandığı Necip Mahfuz'u, Cemal Abdulnasır'a "Devrimi yasakladınız ama Ümmü Gülsüm'ü neden yasakladınız?" diye sorduklarında, yanındakine eğilerek "Biz Ümmü Gülsüm'ü yasakladık mı?" diye sorduğunda "Evet!" cevabını alınca "Ümmü Gülsüm'ü dinleyemeyeceksek devrimi neden yaptık?" diyerek hemen onun için radyo kanalı açtırılan Ümmü Gülsüm'ü ile sanatçılar memleketi; hikâyeleri, masalları, efsaneleriyle güzel insanlar memleketi... Ne çok hikâye vardır da anlatmaya ne sayfalar yeter, ne hafızalar, ne zamanlar..

İSİM SEÇERKEN

Fatma DÖNMEZ

Adaleti temsil eden Ömer, vefayı ruhlara nakşeden Bekir, tevazuda sınırları zorlayan Osman, ilim şehrinin kapısı şeklinde tavsif edilen Ali, iffetin ete kemiğe bürünen hâli olan Meryem ve Yusuf gibi…

Benim adım Fatma… Ancak sevgili Peygamberimizin kızını, "babasının annesini" tanıdıktan sonra barıştım adımla… Onu tanıyana kadar bu isim daha çok ninelere yakışan, eskimiş, modası geçmiş, biraz köşeli, kulağa sert gelen bir addı sadece.

Bazen bir isim bir insanı güzelleştirir bazen de bir insan bir isme anlam katar aslında. Örneğin adaleti temsil eden Ömer, vefayı ruhlara nakşeden Bekir, tevazu- da sınırları zorlayan Osman, ilim şehrinin kapısı şeklinde tavsif edilen Ali, iffetin ete kemiğe bürünen hâli olan Meryem ve Yusuf gibi… Bir çocuğumuz olacağını öğrendiğimiz ilk günden düşer içimize biraz tedirginliği biraz heyecanı ama en çok da sevinci anne baba olmanın. Allah'ın, ayetlerinden birisini bizim hanemizde var etmesi ve bize emanet etmesi hem büyük bir sevinç kaynağıdır hem de çok ağır bir sorumluluk. Bu ağır yükü hatırlatır Allah Rasulü "…çocuğunun senin üzerinde hakkı vardır.." (Müslim, Siyam, 183.) derken.

Sevinçli haber paylaşıldıkça art arda sıralanır sorular.. Kız mı olacak erkek mi? Peki, ismi ne olacak? İsim en önemli konu gerçekten. Dünyaya merhaba diyen bebeğin ilk hakkı güzel bir isim. Herkes onu ismiyle çağıracak, milyonlarca kez çalınacak kulaklarına verdiğiniz isim. Hatta öyle ki Rahmet Peygamberi "Siz kıyamet günü kendi isimlerinizle ve babalarınızın isimleriyle çağn- lacaksınız. Öyleyse güzel isimler koyun." (Ebu Davud, Edep, 61.) diyerek ebedî âlemde de ismin önemli olduğuna işaret eder. Minik yavru dünyaya geldiğinde kulağına önce o İlahî nağmeler üflenir. Ezanla tanışır ilkin kametle karşılaşır. Sonra aynı da olsa onu diğer bütün Ayşeler- den, Ahmetlerden, Denizlerden, Çınarlardan ayıracak, onun için en kıymetli kelime olacak ismiyle buluşur ruhu. İsim sadece çocuğu diğerlerinden ayırmak, adlandırmak için midir hakikaten? Başka bir özelliği, işlevi yok mudur? Mesela "Benim adım Ayşe" ya da "Benim adım Helga" diyen iki farklı çocuk hakkında ne düşünürsünüz? Ayşe›nin en azından Müslüman olduğunu varsayabilirsiniz, Helga'nın ise bir Alman olduğunu tahmin edersiniz. Yani isim aynı zamanda çocuğun geçmişi, kültürü, kökenleriyle bağ kurmasına dünyadaki yerini anlamlandırmasına da yardım eder. Adını koyarken ona sadece bir isim vermeyiz aslında. Koca bir kültürün, geçmişin ve geleceğe dair umutlarımızın kodlarını da aktarırız bu yolla. Rasulüllah belki de bunun için çocuklara peygamber ve salih insanların isimlerinin verilmesini tavsiye eder. (Ebu Davud, Edep, 61; Tirmizi, Tefsi- ru'l-Kur'an, 19.)

Bu bağın kurulması için çocuğa isminin anlamı, neden bu ismin seçildiği konusunda bilgi verilmeli ve ona hitap ederken adı eğilip bükülmemelidir ayrıca.

İsmin sahibinin karakterine etki edeceği veya sürekli tekrar edildiği için dua anlamına gelebileceğine dair bir inanç da vardır. Ve belki pek de haksız değildir.

Bazı insanlar vardır ismiyle müsemma deriz. Ona verilen isim tümüyle hâline, tavrına yansımıştır. Eliftir mesela inceciktir, 'Elif' gibi dimdik durur inandığı doğrular uğrunda. Peygamber Efendimizin isim koyarken ya da değiştirirken o kişide görmek istediği özelliği dillendirdiğini söyleyebiliriz. Hz. Fatıma ile Hz. Ali'nin oğulları Haşan dünyaya geldiğinde ona 'savaş' anlamına gelen 'Harp' ismi verilmişti. Allah Rasulü bunu öğrendiğinde onu anlamı 'güzel' olan Haşan ismiyle değiştirmişti. Bu durum Hz. Hüseyin ve Muhsin için de böyle olmuştu. Böylelikle verilen isim çocuğun ruhuna olumlu etkiler yapmalı evet, ama onu gurur ve kibre de sevk etmemeli, bu denge her daim gözetilmeli.

Anne baba isim seçerken çok dikkat etmeli, sırf farklı olsun, kulağa hoş gelsin diye anlamsız ya da manası hoş olmayan bir isim vermemeli yavrusuna. Öyle dikkatli davranmalı, öyle iyi yetiştirmelidir ki elindeki emaneti, isminden güzellik, güç, kuvvet alan çocuk değil o isme anlam katan onun yavrusu olmalıdır aslında.

BEYLİK ÇEŞMEDEN SU İÇME

Haklı olduğunu sanarak kötü yönetimin kurallarına karşı gelmemek anlamına gelen bir deyim.

Çevresinde zalimliği ile ün yapmış bir derebeyi, hükmü altındaki toprakların, suyu olmayan bir bölgesine, uzaklardan su getirterek büyük bir çeşme yaptırmış.

Halk bu çeşmenin yapılışında, imece usulü ile çalıştırılmış. Kendi yararları için yaptırılan böyle bir esere katkıları bulunduğu için, hiç sızlanmamışlar, seve seve yardım etmişler.

Çeşme yapılmış, herkes hoşnut. Yapan memnun, içen memnun, içip yoldan geçen memnun, içip gökte uçan memnun.

Gelgelelim, kazın ayağı öyle değilmiş. Derebeyi o yıl, aşar haklarını toplatırken, yüzde iki de Beylik Çeşme Hakkı istemiş.

Çevre halk, şaşırmış, kızmış. Kızmış ama, kimin ne haddine. Derebeyinin karşısına dikilip: «Ben çeşme hakkı vermem» diyebilmek..

Uzatmayalım, Derebeyinin keyifli bir gününde, araya sevdiği kişilerden aracı koyup, zaten geliri kıt, toprağı verimsiz, ürünü az olan köylünün, bu çeşme hakkı ile büsbütün boyunları büküldüğünü. Derebeyinin Çeşme hakkı istemekten vazgeçmekle sevaba gireceğini duyurmuşlar.

Derebeyi bir şart koşmuş: `Hangi köy halkı istemiyorsa, bu çeşmeden su içmesin, hayvanını sulamasın. Nöbetçi koyacağım; su aldıklarını duyarsam, iki kat vergi alırım." buyurmuş.

Zavallı köylüler, çeşmenin semtine bile uğramaya korkar olmuşlar. Yola giden, suyunu yanına alır, çoluk çocuğuna da sıkı sıkı öğütlermiş: «Sakın ola ki beylik çeşmeden su içmeyin» diye. Zamanla, zalim yöneticilerden uzak durmanın her halükarda gerekli olduğu türlü olaylarla halkın aklında yer ettikçe, bu sözler de deyimleşip, dilimize yerleşmiş.

DAVULUN SESİ UZAKTAN HOŞ GELİR

Dışardan bakıp da bir işin iyi, güzel, kolay olduğunu düşünmek yanlış olabilir; bir de işin içindekilere sormalı anlamında bir deyimdir.

Bir kızcağızı, istemediği adama zorla veriyorlarmış. Kızın gönlü başka bir delikanlıda olduğu halde, zengin diye, kendinden yaşça çok büyük bir adama nikâhlayıp, düğüne başlamışlar. Kız evinin önünde davullar, zurnalar çalmaya başlamış. Davulun tokmağı her gümleyişte kızcağızın yüreği hoplar ve üzüntüden baygınlıklar geçirirmiş.

Köyün bütün kızları düğün evinde toplanıp gelin kızın etrafını sarmış, cıvıl cıvıl konuşurken, kızın birisi:

- Ahhh, demiş, şu davulun sesi ne kadar hoşuma gidiyor. Acaba bizim evin önünde de çaldığı günleri Allah bana bir gösterecek mi?

Gelin kız içini çekmiş:

- Davulun sesi uzaktan hoş gelir, hele bir kendi kapınızın önünde çalmaya başlasın da o zaman konuşuruz, yüreğin nasıl gümbür gümbür atıyor ve davulun tokmağı beynine nasıl inip çıkıyor! demiş.

HİÇBİR STRATEJİ, MÜSLÜMAN KANININ DÖKÜLMESİNİ...

7. sayfadan devamı

Mezhepler, İslam dininin anlaşılmasındaki farklı fikir ve kanaatleri temsil eden, zamanla oluşmuş beşerî mekteplerdir. Hepsinin amacı Allah'a varan istikameti belirlemektir. Her biri ana yola varan bir tali yol mesabesindedir, ancak varacakları yer aynıdır. Mezhebi dinle aynileştirmek ya da mezhep mensubiyetini, İslam aidiyetinin üstünde görmek asla kabul edilemez. Mezhebe dayalı ayrıştırma, ötekileştirme ve çatışma, taassubun ve cehaletin yansımasıdır. Mezheplerin dinin önüne geçtiği hâllerde en çok zarar gören, dinin bizzat kendisi olmuştur. Mezhebî farklılıklarımızı birer zenginlik saymalı ve vahdetimizi muhafaza etmeliyiz.

Şiilik, Sünnilik olmasın demiyorum, Şii de olsun, Sünni de olsun ama hepsi bir arada tek ümmet olsun diyorum. Sünni ya da Şii olsun, diğerinin mezhebini batıl olmakla itham eden ve kardeşini küfür ile suçlayan bir zihniyet asla iflah olamaz, öngören bir Sünnilik değildir. Bizim Sünniliğimiz, Ehl-i Beyt muhabbetiyle yoğrulmuş bir Sünniliktir. Bugün yapılması gereken, tarihin sayfalarında yolumuzu kaybetmek, tarihî şahsiyetlerden intikam almak değil, tarihten aldığımız ders ve ibretle istikametimizi belirlemektir.

Nitekim Hz. Haşan Efendimiz şunu buyurmuştu: Aklı olmayanın, edebi yoktur; himmeti olmayanın, mertliği yoktur; dini olmayanın, hayâsı yoktur; aklın bası insanlarla bir arada yaşamaktır.'.

Mezhebine, fikrine ve anlayışına uymayanı tekfir ederek onu öldürmeyi, hiç kimse cihat olarak tarif edemez. Cihat; terörün, vahşetin ve öldürmenin değil, diriltici bir gayretin, hayat veren bir mücadelenin adıdır. Bugün, Müslümanların topyekûn başvuracağı en büyük cihat; cehalete, , taassuba, fitne ve tefrikaya karşı yapacakları cihattır."

Dini Liderler Dinin Prestijini Yükseltmelidir

Başmüftü Dr. Mustafa Hacı Vatikan Genel Sekreteri kardinal Pietro Parolin ile yaptığı görüşmede: "Dinin kötü ameller için kullanıldığı bir zamanda yaşıyoruz. Bu bağlamda biz, dinî liderler, dinin ve inancın prestijini toplum nezdinde yükseltmemiz gerekir. Dinî duygular şahsî ve dokunulmazdır, o yüzden her insan kendi inancını seçmekte serbestir" dedi.

Kardinal Paroli, Başbakan Boyko Borisov ve Katolik Kilisesinin daveti üzerine Bulgaristanı iki günlük resmi ziyarette bulundu.

Başmüftülüğe yaptığı ziyarette Dr. Mustafa Hacı misafirine hitaben: "Biz dinin siyasetten üstün olduğunu düşünüyoruz. Ancak siyasetin din işlerine karışmasını istemediğimiz gibi dinin de siyasete karışacağı anlamına gelmemesi gerekir. Fakat bu anlayış kötü ilişkiler içerisinde bulunmamızı gerektirmiyor" dedi.

Kardinal Pietro Parolin: Din insan hayatında bir temeldir. Bu bağlamda dinin kötü amaçlar için kullanılmaması gerektiği anlayışınızı destekliyorum çünkü bu durum bizi temel amacımız olan Allaha kulluk etmekten saptırır" dedi.

Kardinal Parolin, "Dinler arasındaki diaylog bu dinyadaki tüm dinî temsilcilerin çaba ve gayretlerini gerektiren geniş bir platforumdur dedi.

Başmüftü Dr.Mustafa Hacı, Bulgaristanda Dinler Meclisi çerçevesinde inşa edilen karşılıklı yardımlaşma ve saygı modeli olduğunu belirtti.

Başmüftü Dr. Mustafa Hacı, misafirine Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s)in sembolü ahşap işlemeli gül, kardinal Parolin ise Başmüftüye Vatikan merhamet yılına adanmış madalya hediye etti. (Özel)

МИРНИЯТ ПРИЗИВ НА ИСЛЯМА

Д-р Билял ЕСЕН

Когато Всевишният Аллах пожелал да изпрати висш закон, който да изведе хората до щастието на този и отвъдния свят, го нарече ислям. Думата «ислям» е производна от корен, който означава «мир» и «здраве». С тази религия нашият Създател призовал хората в страната на мира и благоденствието.

Онези, които надали ухо на този призив, били поканени когато се срещнат да започват разговора си с думите: «Есселямю алейкюм!" (Нека мирът и здравето да бъде за вас). Те не трябвало да се задоволяват само с думи, а да приложат на практика повелята: „О, вярващи, встъпете всички в покорството и не следвайте стъпките на сатаната! Той е ваш явен враг!" (ел-Бакара, 206) По такъв начин онези, които са привърженици на исляма; които са помирени със своя Създател, със самите себе си и заобикалящите ги, били наречени с всеобщата дума „мюсюлмани".

Пратеника, който завладява сърцата

На онези, които били наречени мюсюлмани била възложена специална поръчка: Аллаховият Пратеник щял да им бъде за пример, а те от своя страна – пример за цялото човечество. (ел-Хадж, 78; ел-Бакара, 43) Затова много добре трябвало да разчетат качествата на Пратеника. А най-важната му особеност била, че «той наистина е изпратен като милост за световете» (ел-Ембия, 107).

Нашият Пейгамбер, освен че се възприемал като ел-Емин (довереният) не само в своето общество, но и мюсюлманинът се определял като човек, от чиято ръка и език можете да бъдете уверени». (Несаи, Иман, 8) Пак той известявал, че мюсюлманинът не е човек, който всява страх и ужас сред околните, а излъчва приятелство и любов. (Бухари, Едеб, 38)

Когато Аллаховият Пратеник тръгнал да известява исляма на земята се опирал единствено на силата на състраданието и милостта. Тази особеност се разкрива от Аллах Теаля по следния начин: «По милост от Аллах ти се смекчи спрямо тях. А ако беше груб, с жестоко сърце , щяха да се разотидат от теб. Извини ги и моли за опрощението им, и се съветвай с тях по делата! А решиш ли /нещо/, уповавай се на Аллах! Аллах обича уповаващите се с Нему» (Ал-и Имран, 159)

В религията, която изповядвал Пратеника на милосърдието и правдата, се казвало: «...че който убие човек... по земята, той сякаш е убил всички хора. А който спаси човек, той сякаш е спасил всички хора». (ел-Маиде, 32)

Взаимоотношенията с другия на основата на мира

По своя път нашият Пейгамбер срещнал препятствията на различните групи. Най-напред меканските езичници му причинили различни страдания. В този етап от своя живот Расулюллах не влязъл в никакво противоре-

чие с езичниците, предпочел да се пресели в Медина. Когато пристигнал там, сключил мирни споразумения с представителите на различните религии.

Дори след преселението му, заплахите на меккандците не спрели. Най-сетне бил низпослан следният айет: „На онези, срещу които е обявена война, им се позволи / да воюват/, защото бяха угнетени - Аллах има сила да им помогне». (Хадж, 39) По такъв начин джихадът, който означава полагането на усилия в името на Аллах, от този момент нататък щял да означава и война. Защото, за да можеш да оцелееш и да служиш единствено на Аллах в мир, понякога нямали друг изход от Него. „И ако не отблъскваш едни хора с други щели да бъдат разрушени и манастирите,и църквите,и синагогите, и джамиите, където името на Аллах се споменава много“ (Хадж, 40)

Ислямът не се задоволил само с оправдаването на справедливата война. Той съобщил за правдата и справедливостта на войната: „И се сражавайте по пътя на Аллах с онези, които се сражават с вас, ала не престъпвайте! Аллах не обича престъпващите!“ (Бакара, 190) По време на война не можело да се убиват невинни хора.

Въпреки че било разрешено воденето на война, било посъветвано против другите общности да се води мирна политика. Айетът, който бил споменат и който гласял: „Всички заедно се втурнете в мира!“ очертавал общата рамка. Ето защо нашият Пейгамбер повелявал: «Когато те се откажат от войната и пожелаят да сключат мир, приемете и вие». Ако пристъпят към мир, пристъпете и вие, и се доверявайте в Аллах». (Енфал, 61)

Наложително било да не се нападат невинните общности, които са далеч от военните действия и се знае цената на мира, освен добралите се до народ, с който имате договор; или дошлите при вас със свити сърца, че са се сражавали срещу вас или че ще се сражават срещу своя народ. И ако Аллах бе пожелал, щеше да ги овласти над вас и да се сражават срещу вас. А отдръпнат ли се, без да се сражават, и ви предложат мир, Аллах не ще ви отвори път против тях». (ен-Ниса, 90)

На мюсюлманите им се разрешавало да правят добрини на немюсюлмани, които не воюват срещу тях: «Аллах не ви забранява да се отнасяте с добро и да постъпвате справедливо към онези, които не воюват с вас в религията и не ви прогонват от домовете ви. Аллах обича справедливите». След разрешението за водене на война, за да отстрани пречките пред справедливостта», не се поз-

волявало; никой да бъде насилван да приеме исляма. Защото Създателят на световете повелил: «Няма принуда в религията». (ел-Бакара, 256)

Който убие човек, той сякаш е убил всички хора

Религията, която известявал Пратеника на състраданието и справедливостта повелява, че който убие човек по земята,той сякаш е убил всички хора. А който спаси човек,той сякаш е спасил всички хора». (ел-Маиде, 32)

Вярващият не трябва да участва в действия, които по косвен път ще станат причина за смъртта на неговия събрат. Впрочем, след преживяното в Худейбие Аллах Теаля не позволил да се поведе война срещу Мекка. Защото сред населението му имало все още неукрепнали вярващи и при евентуален сблъсък биха пострадали и те. (Фатих, 25) Дори след години, по време на завладяването на Мекка Хз. Пейгамбер положил големи усилия да не се пролива кръв и след покоряването на града, простил на мекканците с думите: «Днес няма упрек за вас!»

Усилия за дискредитиране на исляма

А когато заговорим за днешното време, може да се каже, че географията, населена с мюсюлмани може би изживява най-тежките изпитания на исляма. Освен бедността и невежеството се водят и войни. Няма съмнение, че за създаването на това положение водеща роля имат външните сили. Дългопротичилото се колониално робство, заграбването на мюсюлманските земи от чужди сили нанесли тежки поражения. И все пак у част от мюсюлманите, въпреки нараняването си, се забелязва, че предприемат пътя към крайностите и допускат грешки в името на религията.

Днес по действията си се радват онези, които искат да покажат религията ни съвместима с тероризма. По такъв начин се стига до дискредитирането й. Може би именно с такава цел някои среди с користни мисли и намерения явно или тайно подкрепят тези действия.

Свидетели сме как в различни страни се появяват някои хора, които не са упълномощени от никого, но си присвояват правото да съдят, осъждат и да обявяват войни. А ислямът е възложил тези задължения единствено в ръцете на законната държава.

Ние като мюсюлмани сме задължени отново и отново да се зачетем в посланията на Хз. Мухаммед, изпълнени с благодат и твърдо да се придържаме към тях. В никакъв случай не трябва да позволяваме да ни заробят гнева, отмъстителността, подозренията, опасенията и невежеството. В епохата, в която сме свидетели на информационното замърсяване факт е, че голяма част от хората черпят знания за исляма от неговите врагове. Нима не е по-добре вместо да сгрешим като ги осъждаме заради непотвърдени знания и подозрения, да сгрешим в добрите си намерения и толерантността?

НЕЗАБРАВИМО ЗАВРЪЩАНЕ, КОЕТО ПРОМЕНИ СВЕТА

Бекир ЕРДЕМ

Денят бил 10 януари 630 година. По сегашния календар това се равнява на 1 януари 630 година. В този ден слънцето греело някак по-различно. Радостта в природата изпълвало с щастие вярващите сърца. Всички живи твари се събудили бодри. Вселената трепетно очаквала вестта за едно друго, непознато бъдеще. Същия ден щяло да се завземе Мекка, където пулсирало сърцето на мюсюлманите. Всички били изпълнени с копнеж и гордост пред едно завръщане, което щяло да постави своя отпечатък в историята на всемира.

Мекка... Това бил градът, където се родил любимият ни Пейгамбер за благодат на световете. Тук прекарал младежките си години, където той и мюсюлманите изтърпели неописуеми мъки. Това бил градът, който след Хз. Адем съсредоточил исляма около Кябе... Този най-славен и добродетелен град на света в своята 630 - годишнина все още се владеел от езичниците и Кябе противно на предназначението си било пълно с идоли.

Това болезнено за сърцата и душите на мюсюлманите положение трябвало да се отстрани час по-скоро. След кризисните години, Аллаховият Пратеник очаквал знак от Аллах за завземането на Мекка. Защото след преселението на Пейгамбера с последователите му, мекканците не се примирили. По всякакав начин се опитвали да ликвидират мюсюлманите и Пейгамбера ни. Пораженията, които понесли при Бедр, Ухуд и Хендек уплашили от една страна езичниците, но от друга – ги настървили. Подир примирието в Худейбие, като че ли нещата малко се поуспокоили. В продължение на десет години двете страни щели да живеят в мир.

Но едва след няколко месеца неукротимият нрав на езичниците отново надигнал глава. Завладяването на Мекка станало неизбежно.

Нападението на племето Бени Бекр вследствие на провокация върху Хузаа, приели исляма, преляла чашата на търпението. При това неочаквано и ненадейно нападение станали жертва двайсет и трима души. Именно езичниците от Курейш предизвикали и поощрили това нападение. Когато нашият Пейгамбер Расулю Екрем им изпратил писмо в ултимативен дух, те изведнъж се разтревожили и изпратили Ебу Суфян за посредник, който да уреди недоразумението. Но Ебу Суфян не можал да изкопчи нищо.

По-късно друга делегация от Мекка съобщи на Расулюллах, че анулират официално споразумението, което нарушили по-рано. Това вече било призив мюсюлманите да тръгнат, за да завладеят Мекка. После езичниците се усетили, но вече било късно, спо-

разумението отпаднало.

Пейгамбера (с.а.с.) действал много потайно. Мекканците не успели да се доберат дори до малка информация. При тези условия, когато войската на мюсюлманите достигнала близките възвишения на Мекка, в миг през нощта светнали хиляди огньове. Тази ослепителна гледка озарила целия град. Езичниците ги обхванал страх и ужас. Отново и отново прибегнали до услугите на Ебу Сюфян. Той отишъл и помолил за пощада владетеля на двата свята. Тогава любимият ни Пейгамбер дал дума, че онези, които са потърсили укритие в Месджиди харам - Кябе и дома на Ебу Сюфян и тези, които не са напускали домовете си, ще бъдат защитени. Армията на мюсюлманите дефилирала с гордост и величие пред Ебу Сюфян.

Обхванат от тревога Ебу Суфян набързо се върнал в Мекка и им съобщил, че е приел исляма, и известил: «О, курейшити! Мухаммед е дошъл с непобедима армия! Приемете исляма, за да се спасите!» Когато мекканците видели срещу себе си десетхилядната армия на сахабиите, били обхванати от невиждана паника.

Яхнал камилата си Касва – Пейгамбера ни благодарял на Аллах Теаля, че му показал този свят и величествен ден. Заповядал на командирите и на армията си, която разделили на четири колони, за да навлязат в града: „Няма да влизате в стълкновение с никого и няма да убивате никого, докато някой не ви окаже съпротива!“

Заобиколен от мухаджирите и енсара, Расулюллах влязъл в Месджиди харам. В Кябето имало триста и шейсет идола. Расулюллах минавал покрай тях, докосвал ги с лъка си и казвал: «Дойде истината и суеверието отстъпи. При това суеверието завинаги е осъдено да изчезне». Подир тях мюсюлманите се стекли към светия храм. Когато започнал да произнася текбир, мюсюлманите в един глас подели „Аллаху екбер! Аллаху екбер!..“

През това време настанал момента за обедния намаз. По повеля на Хз. Пейгамбера ни Хз. Билял се качил на Кябе и започнал езана.

Вярващите сърца с трепет посрещали неговия глас. След като Расулю Екрем обявил всеобща амнистия, изкачил се на хълма Сафа и приел биата на курейшитите.

Мекка най-сетне била покорена. По лицата на хората се четяла безкрайна радост. В града царяла изключително празнична атмосфера. Освен че изчистил Кябе и Мекка от идолите нашият Пейгамбер възложил тази задача на командирите си да я изпълнят и в покрайнините на града.

Друго важно събитие, което се случило, когато мюсюлманите навлезли в града бил факта, че Пейгамбера ни завладял сърцата на всички мекканци. Освен това било провъзгласено, че хората са свободни и равни помежду си, че лихвата е харам, премахва се кръвното отмъщение. Всички тези неща покъсно намерили своето място в Прощалното слово на Пейгамбера ни. Така едно незабравимо завръщане променило света.

НЯМА СТРАТЕГИЯ ПО-ВАЖНА ОТ ПРОЛИВАНЕ НА МЮСЮЛМАНСКА КРЪВ

Наскоро в Техеран се състоя конференция на тема «Кризисната обстановка в ислямския свят", на която председателят на ДИЯНЕТ проф. д-р Мехмед ГЬОРМЕЗ взе участие и отправи призив да се сложи край на противоборството между отделните течения в исляма.

Всвоето изказване той заяви: «Нито една стратегия не може да е по-ценна от предотвратяването на проливането на мюсюлманска кръв. Нито една политика не може да е по-важна от предотвратяването на разделението на мюсюлманите и братоубийствата между тях». Нашата среща е за размисли и вземане на мерки, за да не се повтарят нещата. Днес сме се събрали, за да подложим на изпитание чувството ни на единен юммет, на нравствеността и правдата и да подновим из основи братството ни в момент, когато огънят е запалил дома на юммета ни и продължава да се разгаря.

Пред онова, което преживява нашият регион, нито една съвест не може да остане безучастна.

Днес ислямската религия и ислямският свят преживяват може би един от най-трудните моменти на своята история. Така че днес в Ирак, Сирия, Либия, Йемен, Нигерия и в другите региони на ислямската география ние не можем да предположим как ще свършат самоубийствените нападения с виковете «Аллахю екбер!", отвличанията на невинните девойки, бомбардирането на джамиите, разрушаването на светите места. Днес продължава да се лее мюсюлманска кръв. Днес като никога в историята честта и достойнството на мюсюлманите се унищожава с техните ръце. Милиони хора се лишават от родните си места и домове, губят своя живот. Хаотичната среда, в която живеем, разрушава в целия свят представата за мюсюлманите. В целия свят днес мюсюлманите тъжно свеждат глава под страха от заплахата и насилието. Днес индустрията, която произвежда ислямофобия показва противоборството и онова, което се случва в ислямския свят, води безжалостна пропаганда срещу мюсюлманите. Те лансират тази свещена религия като религия на страха и когато мюсюлманите посягат на живота, имота и честта си, раздухват още повече огъня на смут и раздор сред тях.

Днес ние, о, учени! - имаме необходимост от размисъл и изследване на нещата. Защото днес, за съжаление вредата, която причиняват на свещения ислям невежите привърженици на вярата и терористичните мрежи, лишени от всякакъв ум, вяра и мъдрост, изписали святото име на нашия Пейгамбер в знамената си, нанасят по-голяма вреда, отколкото враговете на вярата ни.

Не може да се каже, че противоборствата в исляма са причина за кръвопролитията.

Да, ние действително трябва да направим равносметка, защото простосмъртни сили, изпълнени с омраза, гняв, страсти и отмъстителност се опит-

ват да се легализират под формата на секти. И ние сме длъжни да си зададем въпроса какво правихме, докато ставаха тези неща? Кое не разбрахме? Къде сгрешихме? Нашата среща е среща за единство, което е братство, приятелство, любов и солидарност. Единството означава съвместно съществуване, споделяне, притежаване на общи ценности и идеали. Събирането под знамето на единството означава по пътя, водещ към Аллах, да оставим всичко на една страна. Когато от ислямския свят се разнася барутния дим, трябва да са общи болките, мъките и молитвите ни. Ние не можем да продължим по-нататък, ако обръщаме гръб към завидните цивилизации, които отгледаха ислямския юммет и големия опит, натрупан от тях. Затова сме принудени да поведем обща съвместна борба към онези, които отричат тази придобивка; тези, които правят коментари, противоречащи на единството на юммета и онези новопоявили се религиозни течения, които предвиждат сила и насилие. Нито една стратегия не е по-ценна от предотвратяването на проливането на мюсюлманска кръв. Необходимо ни е единство. Защото ние забравихме, че сме единен юммет и сме отговорни заради всички страдащи на тази земя. Нима ще се съгласим с всички тези отклонения от правия път?

Течащата кръв не е сунитска или шиитска, тя е братска кръв.

Нашата среща е среща за призив. Всеки учен трябва да възприеме като свой дълг поставянето на първо място единството, братството и делото на мюсюлманите и като приеме всякакви рискове в това отношение, да защитава правдата, истината, справедливостта и нравствеността. Ние, бидейки хора на науката, приели призиви на вярата по време на хадж обяснявахме надълго и нашироко, че не бива да убиваме дори мравката по земята, но за съжаление пренебрегнахме да заявим, че „несправедливото убийство на един човек е равно на убийството на цялото човечество. Поддържайки в дневния си ред вековните противоречия, ние не можем да постигнем благополучие. Сега, когато всеки ден огненият обръч край нас расте и се разширява, ние не бихме могли да го изгасим, докато се занимаваме с търсене на вини и недостатъци. Тъкмо днес е времето да действаме, а не да изгорим сред този огън и да чакаме да се изпепели надеждата на юммета ни. Нима не е достатъчна пролятата до днес кръв, не стигат ли толкова изтезания и нещастия? Не е ли достатъчно, че толкова време

бяхме унижавани в клещите на ционизма и империализма? Нека излезем от салоните, от гнездата си, от джамиите и теккетата и да впрегнем най-сетне в дела перата, умовете, сърцата и душите си. Да издигнем гласовете си до небесата. Гори огнището на юммета ни! Огньове се издигат в страната на юммета ни. Ние трябва да ги изгасим. Течащата кръв е мюсюлманска кръв. Какво от това, че била сунитска или шиитска? Нима ще затворим очи пред проливащата се братска кръв? Кой ум, кой довод, коя необходимост го оправдава това? Нима в това ние нямаме никаква вина? О, учени! Какво направихме ние против тези приказки, които сеят гняв и омраза, към тези отчуждаващи безсмислици?

„Загубихме ислямската цивилизация, която осем века огряваше Андалузия, цивилизацията на Седморечието, което грееше Изтока, ислямските цивилизации, които благоустрояваха Африка, нима сега е наред да загубим цивилизациите ни в Дамаск, в дома на мира Багдад, краят на мъдростта Сана? Днес сме се събрали тук за една единствена тема: А тя е да спрем проливащата се кръв! Да се изправим единни срещу заговорите, които противопоставят помежду си мюсюлманите, да се борим срещу всякакви прояви на смут и раздор и да изведем юммета на свобода. Необходим ни е призив. Защото докато не се обединим в името на благополучието и състраданието, няма да можем да възродим благополучието в онези земи, които са го имали в историята. Ако ние не осигурим мира в собствения си дом, в ислямската география не бихме могли да гарантираме мира в света. Затова нашата среща е среща на единението, на обединението!

Мезхебите са човешки школи, които представят различните мисли и убеждения в тълкуването и разбирането на ислямската религия, появили се във времето. Целта им е да определят насоката, която води към Аллах. Всеки от тях е малък път, който извежда на главния път. Но целта им е една. Да се уеднаквяват теченията с религията не може да се приеме в никакъв случай. Всяко отчуждение, отдалечаване и противоборство поради течения е проява на фанатизма и невежеството. Когато теченията застанат пред религиите, най-много страдат самите те. Затова ние трябва да смятаме за наше богатство различията си в теченията и да запазим нашето единство.

Аз не казвам да няма шиизъм, сунизъм. Нека има шиити и сунити, но казвам всички те да бъдат единен юммет. Не може да оцелее и да процъфтява нито едно течение, било то сунитско или шиитско, което обвинява другото като суеверно и в неверие своя събрат.

Шиитите и сунитите са единен юммет

„Да, вярно е, че по-голяма част от населението на моята страна се определят като сунити. Само че сунитството при нас никога не се отделяло от средния път и не е загубило умереността си. Сунизмът при нас не е нещо, което предвижда някакво враждебно сектантство срещу другите. Сунитството при нас е омесено с любовта към семейството на Пейгамбера ни. А онова, което трябва да правим днес не е да се запилеем и да изгубим пътя си и да отмъщаваме заради исторически личностти да определяме пътя си въз основа на получените от нея уроци. Впрочем Хз. Хасан е казал: „Този, който няма ум -няма и срам; който не е усърден - няма смелост; който няма религия - няма свян. Мъдростта е преди всичко да живееш с хората».

Никой не би могъл да определи като джихад онзи, който обвинява в неверничество всеки, който не следва течението, ума и разсъжденията му. Джихад е името на пробуждащото се усилие, на борбата, която дава живот, а не на терора, ужасите и убийствата. Най-големият джихад, с който би трябвало мюсюлманите да се заемат е този, който трябва да поведат срещу невежеството, фанатизма, раздора и разделението».

ВЕЖЛИВОСТТА

НЕЗАМЕНИМА ЦЕННОСТ В СЕМЕЙСТВОТО

д-р Серпил БАШАР

„Скъпо мое дете - рече жената по телефона с тих и едва доловим глас... Дъщеря й търсела къде се е запилял блока за рисуване. Чудно нещо, наоколо нямаше никаква навалица, която би й попречила, но въпреки това тя говореше тихо. Когато я попитаха защо, тя отговори: «Моите деца и вкъщи са свикнали с моя глас. Ако им заговоря на висок тон, могат да се разтревожат. Ние и със съпруга ми разговаряме така. Иначе как бихме ги учили на вежливост и тактичност?"

Това беше хубав отговор на добре зададен въпрос. Радващо нещо е да срещаме родители, които предпочитат да разговарят тихо и шепнешком с децата си сред тази все по-засилваща се врява, шумотевица и кавги. Хз. Локман, който обръщал внимание на тона на гласа още в началото на разговора, съветвал сина си: «Говори ми тихо!» (Локман, 19) Възрастна жена помолила една девойка, ученичка в горните класове на гимназията: «Мило дъще, много ми тежат торбите. Би ли ми помогнала да пресека улицата?» «Разбира се!» й отговорила тя и жената засияла от думите й. И двете заедно преминали сред натоварения трафик «Много ти благодаря, моето момиче. Аллах да те благослови!» - казала възрастната жена засмяна. «Няма нищо, лелко!" - отвърнала девойката и си тръгнала. Жената била учудена от получения отговор, но и доволна, че успяла да премине безпроблемно улицата. И навярно научила, че напоследък срещу молбата «Аллах да те благослови!» се отговаряло с «нот проблем!» Това е друг нюанс от градския живот. Браво, си казваме при такива случаи. Ето една млада девойка, чула зова за помощ. Нищо, че стилът й бил твърде далеч от отговора, който трябвало да даде: «И вас, лелко!" в стила и вежливостта, която повелява религията ни.

Един писател написал: «Нека до нравствеността поставим и вежливостта, до душевността пък - чистосърдечността. Така ще се получи още по-хубаво!» Така че вежливостта е видимата страна на красивата нравственост. Вежливостта, която е хубав навик, се възприема като приемлива и ценна мярка.

Вежливостта не е признак на слабост. Тя е израз на чистотата на мислите, чувствата и постъпките. От вежлив и учтив човек не може да се очакват злини. Каквото и да се каже, подходящият външен вид и облеклото могат да помогнат на човека да мине през всяка врата. Само че знанията и учтивостта ще допринесат той да остане продължително време зад тази врата. Вежливостта и любезността са качества, които са дълготрайни и постоянни при всички взаимоотношения, предотвратяват обидите и нравственото падение.

Семействата, които създават тези хора, съществуват и живеят сред естествените ветрове на благополучието и щастието като служат за пример на обществата. Така могат да формират една основа на съгласие, върху която да се изградят нерушими и здрави цялостни връзки. Именно върху такива основи на тези семейства ислямският свят продължава своето съществуване, опрян на тевхида - единобожието.

В жизнения опит на човека семейството е първото обществено обединение, където се научава на състрадание, милост, уважение и вежливост и те остават трайно в него. Семейството е среда, в която се проявява истината, усеща се единението. От една страна се посява в сърцата уважението, любовта и вежливостта, а от друга – подготвя човека за живота, за да заякне пред проблемите. Каквото има спестено в името на живота и съществуването с годините в едно семейство, с него членовете му се поддържат по-нататък като внимават да не ги загубят.

Така че няма нищо случайно във взаимоотношенията на раба с Твореца, нито пък факта, че той ще заеме достойно място в обществото. Да бъдеш учтив и вежлив в стремежа си да си «добър»

изисква възпитание и усилия. Затова майката и бащата, които са първите възпитатели, са отговорни за това. Тестото на вежливостта, любезността и тактичността се омесва преди всичко в семейството.

Всекидневният живот изисква от нас да сме вежливи, когато вървим по улицата, когато чакаме на опашката, когато пазаруваме, когато сме седнали край софрата вкъщи, когато сме на гости при роднини, на празници, когато се осведомяваме за положението на съседите ни, когато поздравяваме някого, да изслушваме внимателно и докрай хората, за да не ги поставяме в трудно положение. Да подпомогнем даден човек, без да нараним честта и достойнството му, да не се подиграваме с недостатъците му, да не накърняваме самочувствието му. Всичко това изисква усилия за вежливост и учтивост, което доставя блаженство в обществото, засиява в усмивките, укрепва и съживява сърцата на хората.

Свещеният айет: "О, вярващи, не влизайте /случайно/ в домовете на Пророка" (ел-Ахзаб, 53) привлича вниманието ни върху мерките на вежливостта от друг ъгъл. Ако трябва да дадем пример с благовъзпитанието, което сме получили още от детските си години при посрещането и изпращането на гостите след въпроса: „Удобно ли е?", очакваме отговора „Заповядайте!" и тогава почукваме на вратата на приятелите ни. Чехлите, които ни се поднасят в този момент са израз на явната покана да влезем в дома им. Когато се задават въпроси – трябва с търпение да се изчакват отговорите. Така започват и протичат сладките и приятните разговори на чаша чай. Дори да ни гощават благо не е прилично да искаме повторението му.

Мухаммед (с.а.с.) съветва своя юммет: „Аллах е благ и нежен и във всичките дела обича благостта и велжливостта" (Бухари, Иститабе, 4) Мекият и приятен нрав на човека му дава възможност и умение да изпълни и онези дела, чрез които ще спечели благоволението на Създателя. „Този, който е лишен от мек и приятен нрав, лишен е от доброта" (Мwслим, Бирр, 23) По този начин той разкрил пътя как да бъде добър за своя юммет.

Ако вежливостта не се е вселила в клетките от детството, трудно може да се усвои. Семейството трябва да е онази градина, в която се живее и се засяват семената на уважението, любезността и милосърдието. Така трябва да бъде и в бъдеще.

ДОБРИНАТА ЩЕ ПРОМЕНИ СВЕТА

„Добрината ще промени света" е слоганът на Международната церемония за връчване на награди за добрина, учредена от Тюркийе диянет вакфъ в Турция. Тържественото връчване на наградите за добрина се осъществи в Истанбул на 13 март. Няколко хиляди души станаха свидетели на вълнуващи сцени, породени от извършените добрини от хора от различни краища на света. Сред специалните гости на церемонията бяха президентът на Република Турция Реджеп Тайийп Ердоган, председателят на Меджлиса Исмаил Кахраман, вицепремиера Нуман Куртулмуш, председателят на Диянета Мехмед Гьормез, представителите на правителствени и неправителствени организации от Африка, Азия, Латинска Америка, Австралия и Европа, религиозните лидери на мюсюлманите от балканските държави, сред които и главният ни мюфтия д-р Мустафа Хаджи и председателят на Висшия мюсюлмански съвет Ведат С. Ахмед.

Наградата за добрина е учредена за поощряване и разпространяване на доброто по целия свят. Инициативата се базира на коранични айети и хадиси, които имат определяща роля в ислямската цивилизация. Защото целта на исляма е да възтържествува доброто в пълния му смисъл.

Тази година наградата се връчи на седем души, избрани сред 1100 номинации. Специално жури разгледало 1100 истории на извършени добрини и след прецизно и трудно отсяване останали седем много интересни случая.

Първият от тях е направеното от Сюзан Карланд от Австралия. Тя приела исляма за своя религия на 19 години, поради което се превърнала в мишена на неприятни, ислямофобски нападки, които от ден на ден се увеличавали. Била обругана и критикувана заради свободния си избор. А като отговор Сюзан решила при всяка нападка – директна или по социалната мрежа – да дарява един долар на бедни деца, осланяйки се на кораничния принцип: „Да се премахне злото с по-голямо добро."

Продължава на 18 стр.

„СТАВАШ ЛИ С ГНЯВ, СЯДАШ С ПАКОСТ!“

Шерифе Нихал ЗЕМБЕК

Когато се вземат някакви решения, нещата трябва да се преценят всестранно и дълбоко, да се има предвид миналото и бъдещето им. Особено пък онези, които трябва да вземат важни решения, трябва предварително много обстойно да изследват нещата. Защото вземането на решения е все едно поемането на тежка отговорност, а понякога то се равнява да се тръгне по път, от който няма връщане назад... За онзи падишах, който повярвал на клеветата и с мигновен гняв взел своето решение се разраства тази приказка:

Едно време, в една далечна страна един падишах си имал папагал тути. Но този папагал е бил много по-различен от останалите птици. Нали е приказка, ще кажем, че падишахът често разговарял с този папагал и се съветвал с него. Веднъж папагалът тути поискал разрешение от падишаха да го пусне да се разходи. Докато падишахът да му разреши, везирът се обявил против и рекъл на падишаха: «Скъпи царю мой, тази птица иска да ви убеди, за да отлети. Ако й разрешите да излезе да се поразходи, още веднъж няма да се върне обратно!» Падишахът, който силно вярвал в птицата тути, рекъл на своя везир: „Нека да се споразумеем с тебе. Ако тути не се върне обратно, аз ще ти отстъпя трона. Но ако вземе да се върне и ти ще се откажеш от длъжността си на везир». Везирът приел предложението, разбрали се и оставили птицата да отлети. След два дена птицата се върнала с едно семе на дърво в устата си. Тя подала семето на падишаха и рекла: «Ако наредиш да се посее това семе ще поникне и ще израсне дърво, което ще дава прекрасни плодове. Който хапне от тези плодове моментално се подмладява и се превръща в осемнайсетгодишен младеж! Падишахът много се зарадвал на това. Веднага назначил възрастна жена и мъжа й за градинари, дал им семето и им наредил да отгледат внимателно дървото. През това време прекратили длъжността на везира, тъй като птицата се била върнала.

Минало що минало време, от семето, което донесла птицата тути израснало дърво, което родило два плода. Градинарите ги откъснали и единия заделили за падишаха, а другия за себе си. Защото когато ги назначавал на работа, падишахът им обещал: «Половината от плодовете ще бъдат за вас!» Когато градинарят и жена му тръгнали да видят падишаха и да му дадат плода, срещнали бившия везир. Той ги попитал: Къде отиват? и те рекли: «Дървото, което падишахът нареди да посеем роди плодове и ние му носим единия...» «Аз също бях тръгнал да отида при него. Дайте плода, аз ще му го дам!» Взел той плода, отровил го и занесъл на падишаха. Когато влязъл пред падишаха той рекъл: «Скъпи мой падишах! Ето плода от семето, което бе донесло птицата тути. Градинарите ви го изпратиха!“ Падишахът много се зарадвал: „О, Аллах мой, колко е различен този плод! Никога не бях виждал нещо подобно. Веднага искам да опитам вкуса

му“. Везирът със сериозен вид му рекъл: „Падишах мой, това е плод, който по-рано не сме виждали и не сме опитвали. Може да е отровен. Най-добре ще е първо да го опитаме. След това и вие ще ядете!» Тази мисъл допаднала на падишаха. Първо изрязали едно парче от плода и дали на кучето. След като хапнало плода, кучето моментално умряло. Везирът очаквал това да стане. «Ох, господарю, видяхте ли какво направи птицата тути? Бях ви предупредил да й нямате доверие!“ Падишахът повярвал в думите на бившия си везир.

Тогава той наредил да му доведат градинаря и жена му. Искал да ги пита и да разпита за дървото, което дало тези плодове. Хората на падишаха тръгнали да търсят и да намерят възрастния градинар и съпругата му. Когато обаче пристигнали на описаното място, вместо възрастни хора те намерили младеж и девойка на неговите години. Попитали ги къде могат да намерят стария градинар и жена му. Тогава младият мъж и девойката им рекли, че това са самите те. Но хората на падишаха не им повярвали: «Вие не можете да бъдете хората, за които падишахът ни говори. Те трябва да са възрастни хора по на шейсет-седемдесет години, а вие сте млади!» И така безрезултатно те се върнали в двореца и се явили при падишаха. Когато чул разказа им падишахът много се учудил и заповядал: «Вървете бързо и ми ги доведете тук!» Хората му незабавно отишли и довели младежа и девойката при падишаха. Той им рекъл: «Вие не сте градинарите, на които аз бях наредил. Къде са моите градинари? Тогава младият мъж отговорил: «Царю, когато ние постъпвахме на работа вие бяхте казали, че половината от плодовете ще бъдат наши. Ето защо ние заделихме за нас едната половина. Когато го изядохме така и не разбрахме как изведнъж се променихме на осемнайсетгодишни младежи. Ние сме тези, които вие назначихте за градинари!»

Тогава падишахът много се усъмнил в тази работа и поискал те да му обяснят подробно как са отгледали дървото, как са откъснали плодовете и тръгнали да носят и на него. Тогава се изяснило, че по пътя са срещнали везира и са му дали да връчи на падишаха плода. Сега вече на падишаха му станало ясно: Значи везирът е виновен! - рекъл си той и го наказал по най-жестокия начин. Но покрай това пострадала и птицата тути на падишаха. Както и да се отчайвал по-късно, полза нямало. Мъртвите не се връщат обратно.

Нашият Рабби ни повелява: «О, вярващи! Ако нечестивец ви донесе вест, проучете я, за да не засегнете някои хора от неведение, та за онова, което сте извършили, да съжалявате!» (Худжурат, 6) Ето именно този свещен айет разкрива приказката ни. Не пренебрегвайте като кажете, че е приказка. Добре схванете урока, който ви се дава в нея!

СТРАНАТА, КОЯТО НЕ СЕ ПОБИРА В ПИРАМИДИТЕ

Дениз ГЮНЕР

Имахме си гостенка... Идва от такава страна, че за да я опишем ни трябват хиляди попуси. Като дългия и разлятия Нил. Тайнствена като Хеопсовата пирамида, упорита като Хатшепсут. Като неуморната труженичка Хаджер.

Хаджер Салах Абдуллах учи в Анкара по стипендии отпуснати от турското правителство. Една доброволна посланичка, представителка на една цивилизация, на един по-различен свят.

„Отначало нямах никакви намерения -започна разказа си тя. Никога не бях мислила, че ще следвам в една чужда страна. Никога не бях се отделила от семейството си. После узнахме за турските стипендии. Щом всичките ми другари пожелаха, рекох и аз да се кандидатирам. За развитието на Египет са необходими подготвени кадри. По-рано си мислех, че съм достатъчно подготвена. Сега виждам колко неука съм била. Както Хз. Шафии казва: «Колкото повече уча, толкова повече разбирам колко много съм невеж». Когато кандидатствах знаех със сигурност, че семейството ми няма да се съгласи. Макар че майка ми има турско потекло, но тъй като е останала далеч от тази култура доста се изплаши да ме изпрати. Но баща ми й каза: «Тя порасна при нас, но време е да поеме по своя път». Ала до тогава баща ми не позволяваше сама да пътувам из Египет. Сега се съгласи да ме изпрати в Турция. Дори сега, когато съм в Египет и трябва да отида някъде придружава ме или баща ми или братята ми. А в Турция поради различни проекти посещавах различни градове. Когато баща ми ме потърси по телефона, казвам му, че съм или в Ризе, или в Гюмюшхане или Измир. «Много ли са далеч? - пита и като разбере, че съм пътувала със самолет, с укор ми говори: „Браво на тебе! И на самолет ли взе да се качваш?“

Много ми е трудно да бъда далеч от семейството ми. И все пак по този начин се научих да бъда силна, да си вярвам и сама да вземам решения. Колко много обаче ми липсват близките ми хора, когато съм далече от тях. Спомням си какво ли не. Понякога ми се иска да заговоря на арабски. Милно ми става за майчиния ми език. А колко често ми се иска да чуя песните на Юммю Гюлсюм по улиците. Ние израснахме с нейните песни. Баща ми все нейните песни пускаше в колата. Вредом с песните на Юммю Гюлсюм сетих се и за Нил. Брегът на Нил беше любимото ми място, където се чувствах найспокойна. И си спомних за една стародавна традиция: За един празник от времето на фараоните: «Вефа-и Нил» За да се отплатят за своя дълг пред Нил хората всяка година са хвърляли във водите му една красива девойка, за да бъде все така пълноводна. Когато Хз. Омер покорява Египет, пише писмо до Нил: «Ако си решил да отнемеш живота на хората, тогава не ти искаме водата!» и хвърлил писмото в реката. След това писмо никога повече водите на Нил не са спаднали.» Но Хз. Омер промени тази суеверна традиция - казва Хаджер. - Всъщност писмото е било отправено не към Нил, а към народа на Египет. Но през последните години тази традиция отново се възродила. Сега вече в реката са хвърляли дървени или каменни паметници, наподобяващи девойките от времето на фараоните.

«Това е някаква религиозна, а проста една културна народна традиция, един своеобразен фестивал» - казва тя. Какво друго е останало от старите времена?Не е възможно човек да не любопитства и да не пита.

„Шемми ел-несима“ - например казва: „Чувстваме уханието на хубавите миризми“. Нещо като пролетен празник. На този празник боядисваме яйца. Като че ли ни струва познат този обичай. Това е християнският празник Великден, който съвпада с празника, който честваме ние. Египтяните са къптии. Английската дума „египт“ произлиза от думата „къпти“. Къпти не значи християнин, а значи египтянин. Народа на Египет е приел покъсно християнството, а когато възприели исляма продължили къпти да се назовават християните. Ние сме народ, който сме станали араби впоследствие. Когато сме избрали исляма традициите са продължили да съществуват като нещо културно, което обединявало обществото. На тези празници семействата се събират заедно, организират заедно излети, яде се солена риба, храната на фараоните.

После тя говори за по-ново време: Когато абасидите навлизат в Египет, случая се превръща в един хубав празник за египтяните Разказва го като че ли е присъствала тогава: «Било е през нощта по време на рамазана. За да ги посрещнат хората запалили фенерите си и излезли по пътищата. Искали са да им светят, да ги улеснят, за се оправят по-лесно. Фенерите блестели по-силно от звездите. Затова навярно днес народа в Египет посрещат рамазана с фенери в ръце и възгласите: «Добре си дошъл!»

„Аз съм дъщеря на една страна, в която се раждат силни и смели жени като Хатшепсут, Юммю Гюлсюм и Хз. Хаджер. Хатшепсут е жена, която управлявала в продължение на 22 години през 1400 г. преди Христа. До тогава фараони са били само мъже. След смъртта на съпруга си, тя обявява, че става фараон докато порасне синът й. Вярвала в единния Аллах. Юммю Гюлсюм от своя страна е една гласова легенда известна не само в Египет, но и в света. Днес в Египет една радиостанция изпълнява само нейни песни. Мисля, че вмен има нещо и от всичките. Най-много мисля, че имам много общо с Хз. Хаджер.

Хаджер смята, че египтянките много много не се отличават от туркините - «У нас жената също така е много силно, казва тя. -Тя е основният стълб на семейството. Може да се пожертва заради семейството си. Тя е вярна. Затова съм срещала много жени, които жертваха своя живот. Напоследък мъжете започнаха да живеят като все по-често взеха да споделят отговорностите с жените. И двамата се трудят. Сега вече вместо да надделява едната страна все повече наблюдаваме равно споделяне. Не остана разлика и в образованието. Много малък е броят на девойките, които не учат в университетите. У нас висшето образование е безплатно. Има много жени, които наравно поделят задълженията вкъщи и на работа. Моята баба например, е много силна жена. В трудните моменти всички търсят съвети от нея. И те непременно се изпълняват. При нас жените държащ ключа от тайните. Когато погледнете в лицето една жена можете да разберете какви страдание е преживяла. Всяка несподеляна, непоказана тайна е оставила по една дълбока бразда по челото й. Ние преживяхме и войни. Не сме народ, който се радва на много висок стандарт на живота. И всичко това се чете по лицата на нашите жени.

А случи ли се един ден да попаднете в тази древна страна, непременно предприемайте едно пътуване по Нил. Това пътешествие, което започва от Бяло море продължава 3 дена до юга на Египет. Египет се намира и в Азия и в Африка. Голямо е значението на Суецкия канал. Заслужава да се видят Хургади, Шарм ел-шейх и коралите на Червено море. Но най-хубавата страна на Египет е, че в нея се намерили живот всичките религии. В Египет можете да видите едно до друго минаретата на мюсюлманите, евреите и християните.

Когато преди години рекли на Джемал Абдюлнасър: „Забранихте революциите, а защо трябваше да забраните Юммю Гюлсюм?» той се навел до хората край себе си и попитал: «А-бе, ние Юммю Гюлсюм забранихме ли?» Когато му отговорили с «Да!» той казал: «Щом няма да слушаме Юммю Гюлсюм защо трябваше да направим тази революция?» и наредил незабавно да учредят радио, което да излъчва нейните песни. Ето такава една страна е Египет с неговите песни, приказки, легенди...

МЕВЛИДЪТ ЕДНА ПРЕКРАСНА ТРАДИЦИЯ В ЕГИПЕТ

Джемал Мехмедали ХАТИП е роден през 1978 г. в с. Рибново, обл. Благоевград. На седем години, заедно с негови братовчеди започват скришом да четат Коран при дядо им Рифат (Ариф) Хатип, който въпреки риска да бъде хвърлен в затвора – през тоталитарния режим, в продължение на четири години успява да ги научи и заедно да направят хатим (цялостен прочит) на Свещения Коран.

През 1989 г. с падането на тоталитарния режим, в Рибново се образуват няколко Коран курсове, където свободно се изучават Свещения Коран и основите на ислямската религия. Заедно с началното образование, той продължава да посещава Коран курсовете от тогавашните ходжи. В продължение на три години взима уроци по Коран от Муса Али. Теджвид, гладко четене на Коран и мевлид от Джемал Хамид, и основни познания за ислямската религия „Еф-али мукеллифин“ от авторитетния учител на селото Мехмед Хамид.

През 1992 г. заедно със семейството си се преселва в гр. Бурса - Турция, където получава майсторски сертификат. В Кралство Йордания завършва 18 месечен курс по арабски език, след което е приет в световно известния ислямски университет „Ел-Езхер“. През 2013 завършва и се завръща в България. Назначен е на работа в Главно мюфтийство като е експерт към отдел „Издателство“.

Почти няма мюсюлмани по света, които да не знаят, че Мухаммед Мустафа – Пратеника на Аллах (с.а.с.) е роден в Мекка и това, че майка му се казва Емине, а баща му Абдуллах. Много са малко и тези, които не знаят, че той е роден през нощта на дванадесетия ден от месец раби-улеввел, който е третия месец от мюсюлманския лунен календар или в така наречената „Година на слона“, която съвпада с 571г. от н.е.

Мевлид Небеви, или рождената дата, на Пратеника Мухаммед (с.а.с.) всяка година се празнува от милиони мюсюлмани по света по различни начини, но в града на приказките - Кайро, това празненство се превръща в приказка, която оставя дълбоки следи в сърцата на мюсюлманите още от ранните години на тяхното детство.

Подготовката за това тържество започва цял месец преди определената дата. Улиците, пазарите и минаретата се украсяват с ярко светещи звезди и фенери, които представляват светлината на религията и Корана, с които Мухаммед (с.а.с.) бил изпратен. А взаимното подаряване на звезди и фенери символизира тяхното разпространяване между хората.

Чаршиите, пазарищата и магазините се отрупват с десетки видове бонбони, сладкиши и играчки за децата, но най-често срещани измежду тях са принцесата и конят „ел-аруса ве-л-хъйсан“. Разказва се, че в едно от празнуванията по време на Фатимидите, тогавашният халиф Ел-Хаким Биемриллях пожелал да отпразнува Мевлид Небеви заедно с народа си. Той поканил жена си да го придружи и тя облякла най-красивата си бяла фераджа (дълга рокля). Когато я видял, той

се върнал и също се облякъл в бели дрехи, после наредил да им доведат два бели коне. Качили се на тях и така обиколили града. Хората, които ги видели доста се зарадвали на това посещение и в идната година пак ги поканили на тържествата. Години наред това продължавало по този начин, а когато те си заминали от този свят, хората започнали да възпоменават тяхната традиция, като обличали момичетата в бели рокли, а момчетата възсядали на коне. В последствие това се превърнало в традиция, която продължава и до днес. Тези които имат възможност го правят, а останалите купуват изкусните играчки и захарни изделия във вид на принцеса и кон.

Разбира се празнуването на рождението на Пейгамбера ни не се ограничава само с украшения и сладки. През тези дни, родители и деца посещават заедно джамиите, където се четат и разясняват айети от Свещения Коран и разкази за живота на Пратеника (с.а.с.). Посещават се по възрастните от семейството. Децата се водят на разходки и панаири. Хората взаимно си пожелават дълъг и праведен живот. Във ваазът и хутбето в петъчния ден се разказва за живота на Мухаммед (с.а.с.), неговото семейство и сподвижници. Набляга се върху това, че обичта ни към Пратеника на Аллах не трябва да се ограничава с определени дни и нощи, а трябва да се изразява постоянно, като се следва неговия пример през цялото време във всекидневието.

Първи хатим на 85 г.

Със специална програма, подготвена от жителите на Черна Места и имама Осман Бакър, беше направена хатим-дуа на Шахсийе Ръджева. Жената на 85-годишна възраст се научи да чете Корана и направи Хатим.

Гости на програмата бяха Айдън Мохаммед – районен мюфтия и Али Ходжа – зам.-районен мюфтия в областта.

Районният мюфтия в своята реч подчерта: „Днес една наша сестра за пореден път ни показа, че няма възраст и граници за науката. Нека тя да бъде за пример на новото поколение…“

Али Ходжа изрази важността на Корана, неговото четене и следването на неговите повели.

Представителите на Мюсюлманско изповедание поздравиха леля Шахсийе за постигнатия от нея успех и ѝ връчиха подаръци.

Шахсийе Ръджева получи различни подаръци и от жителите на селото, които приеха този Хатим като празник на селото.

Джемал ХАТИП

ДОБРИНАТА ...

Продължение от 15 стр.

С течение на времето нападките по неин адрес се увеличили дотолкова, че вече не е била в състояние да осигурява по 1 долар срещу всяка от тях. Именно тогава се появили хора с различна вяра, етнос и език, които доброволно заделяли по 1 долар за бедните деца, за да се борят цивилизовано срещу злото и да го премахнат. Вече стотици хиляди се включили в това добротворческо движение...

Осман Герем е мъж на средна възраст от Шанлъурфа, Турция. Неговата добрина е в това, че от 25 години помага на бедни. Освен това успял да обедини около една идея, в една платформа около 60 НПО-та, които да подкрепят изпаднали в беда. Също така събрал 135

тира с провизии в помощ на жертвите на войната в Сирия. Заедно с това Осман сдобрявал враждуващи хора, осигурявал лечението на наркозависими и помагал на семействата на затворници. Живот отдаден на доброто...

Третата награда за добрина е на Джемиле Махмуд от Индонезия, която от 2003 г. се отдала на подпомагането

и лечението на хора от бедстващи региони – цунамито в Индонезия, войните в Ирак и Сирия, бежанците в Йордания и други. Нейното сърце тупти за целия свят,

тя е посланик на доброто...

Исмаил Ертем е младши сержант в турската армия. Той е героят, изложил на риск живота си, прикривайки с тялото ранения полицай, който паднал в безсъзнание и лежал сред обстрелите на терористите.

Целта на Исмаил била да го предпази от вражеските изстрели, тъй като раненият полицай от спецотряда бил женен и имал деца. Да забравиш живота си заради друг в името на доброто на семейството и малките му деца...

Петият пример за добротворец е д-р Мейдс Гилбърт от Норвегия, който е образец за будната съвест на човечеството, тъй като излекувал множество ранени и осакатени палестинци в ивицата Газа, подложени на ожесточени израелски бомби. Той станал активист за защита на онеправданите палестинци...

Шестият човек с голямо сърце, получил награда за добро, е Абдуррахман Сувар ез-Зехеб. Той е седмият президент на Судан, който след приключване на мандата си през 1980 г. бил избран за ръководител на новоучредена неправителствена организация за социално подпомагане и духовно развитие. В резултат на неимоверните усилия и постоянството му днес тя извършва добротворческа дейност в около 40 страни в Африка и Азия. Начело с 81-годишният бивш президент организацията се превърнала в надежда за хиляди, милиони бедни. Надежда в доброто...

И накрая наградата за добрина бе връчена на трима студенти по медицина, които са реализатори на проекта „Движение след Лейля“, които установили, че единственото желание на болната малка Лейля (на 1,5 г.) е да притежава колело. По инициатива на тези младежи в проекта се включили студенти по медицина от десетки университети и вече са изпълнили желанието на 1165 дечица. Целта им е да изпълнят по едно желание на още много, много...